

Nijmegen

Nachtvisie Nijmegen ²⁰²⁴

Inhoud

1.	Inleiding	06.
2.	Proces nachtvisie	12.
3.	Nachtcultuur	14.
4.	Aandachtspunten	26.
5.	Uitvoering	48.
6.	Colofon	58.
7.	Bijlagen	60.

1. Inleiding

In de afgelopen jaren heeft de nachtcultuur een steeds grotere plek ingenomen in ons collectieve bewustzijn. De nachtcultuur bestaat al lange tijd, maar de waarde ervan werd pas voor een breder publiek zichtbaar toen de aanwezigheid ervan in gevaar kwam tijdens de Coronaperiode. Plekken van de nachtcultuur gingen op slot en bleven lang gesloten, ook toen andere dag/avondplekken weer open waren. Het belang, maar ook de kwetsbaarheid van nachtcultuur kwam toen goed in beeld.

Nachtcultuur (in Nijmegen en daarbuiten) is van oudsher een vrij autonoom deel van de cultuursector: Binnen de nachtcultuur regelen mensen het zelf, tot nu toe veelal zonder overheidsbemoeienis. Dit maakt de sector sterk, maar ook kwetsbaar als ontwikkeling en uitvoering niet zo vanzelfsprekend zijn. Daar is nu sprake van, o.a. door gebrek aan ruimte om te kunnen experimenteren en te ontwikkelen. Ook de financiële haalbaarheid van nachtcultuur is in het geding. De nachtcultuur en het ecosysteem er om heen heeft ondersteuning nodig van de gemeente.

Naast Corona legde ook de actie van Nachtcult in november 2022 in Nijmegen de aandacht op de kwetsbaarheid van (locaties in) de nachtcultuur. Om de nachtcultuur te behouden en te beschermen kwam vanuit de stad de vraag om een Nachtvisie. Deze vraag heeft een plek gekregen in het coalitieakkoord *Ons Nijmegen. Stad van Iedereen 2023-2026*.

Het ontwikkelen van gemeentelijke Nachtvisies is een landelijke trend. De afgelopen jaren hebben diverse steden een nachtvisie ontwikkeld zoals Amsterdam, Rotterdam, Groningen, Utrecht en Den Haag. De nachtvisies zijn in grote lijnen vergelijkbaar. Ze hebben de nachtcultuur als thema, onderkennen de waarde van de nachtcultuur voor de stad, zien de kwetsbaarheid ervan, zien het risico op verdwijnen van nachtcultuur en stellen acties voor om de nachtcultuur te behouden en te versterken.

Ambitie

Om deze waarden te behouden, om nachtcultuur te herstellen én opnieuw door te ontwikkelen, is visie en ambitie nodig. Een visie op wat nachtcultuur voor Nijmegen betekent, en ambities om deze visie te behalen.

De ambitie van de Nijmeegse Nachtvisie is: Het behouden en versterken van een aantrekkelijke nachtcultuur voor iedereen in Nijmegen. We zien de waarde van de nachtcultuur voor de stad, maar ook de kwetsbaarheid en beseffen dat we als gemeente samen met de stad hier een rol in hebben te spelen door de juiste omstandigheden te creëren voor een sterke Nijmeegse nachtcultuur.

We onderkennen de volgende waarden:

1) Culturele waarde: We willen een aanbod voor en door iedereen. We zetten nachtcultuur in om de aantrekkingskracht van Nijmegen te vergroten en we geven ruimte voor talentontwikkeling en vernieuwing.

2) Economische waarde. We benutten de economische waarde van nachtcultuur niet alleen in termen van werkgelegenheid en inkomsten. We zien ook dat nachtcultuur een sterke aanjager kan zijn voor de creatieve en culturele economie in de stad. De nachtcultuur heeft een positieve invloed op het imago van onze stad (jong en bruisend) en draagt bij aan de aantrekkingskracht op inwoners, bedrijven, organisaties en toeristen. Om deze meerwaarde te behalen sturen we op samenwerking binnen de nachtcultuursector.

3) Sociale waarde. We zien de betekenis van de nachtcultuur voor de persoonlijke ontwikkeling en het welzijn van onze inwoners en willen dat ondersteunen. We vinden het van belang dat de nachtcultuur een (sociaal) veilige plek is voor bezoekers en werkenden. Aandacht voor gezondheid hoort hier bij.

De ambitie is tot stand gekomen met input vanuit de stad. In deze visie presenteren we de achtergronden, kansen, en knelpunten vanuit verschillende invalshoeken (publiek, makers, gemeente, organisaties, ondernemers). We geven weer welk beleid er is, welke acties en activiteiten al lopen en welke wenselijk zijn om te ontwikkelen, zodat we kansen kunnen verzilveren en knelpunten aanpakken.

In de Nachtvisie komen verschillende onderwerpen aan de orde die breder zijn dan nachtcultuur. Het zijn onderwerpen die niet alleen in de nachtcultuur spelen, maar ook daarbuiten, bijvoorbeeld in het nachtelijk uitgaansleven. We belichten de onderwerpen vanuit de nachtcultuur wetende dat het op meer plekken speelt.

Er was een enorme bereidheid in de stad om met de gemeente in gesprek te gaan, het grote aantal deelnemers aan de stadspeiling over nachtcultuur (ruim 2200) en de aanwezigheid van circa 200 mensen bij het stadsdebat over nachtcultuur laten zien dat er heel veel betrokkenheid is bij het onderwerp. Bij het ontwikkelen van de Nachtvisie zijn verschillende beleidsprogramma's betrokken. Het werken aan de Nachtvisie heeft het thema nachtcultuur en in het verlengde het uitgaansleven integraler onder de aandacht gebracht bij het gemeentelijke beleid. Bij de Nachtvisie waren meerdere portefeuilles betrokken: Economie, Toerisme, Welzijn, Gezondheid, Inclusie en Cultuur.

**‘Nachtcultuur
verbindt ons’**

- Celia Okoro

De 25-jarige Celia Okoro is sinds 2023 Nachtburgemeester van Nijmegen, ambassadeur en lobbyist voor het Nijmeegse nachtleven, en verbinder tussen de gemeente, het publiek en de mensen die de nacht creëren. Daarnaast is ze onderdeel van AZOTH, een queer-based platform dat via clubnachten en community-evenementen veilige(re) ruimtes biedt in en rondom Nijmegen.

Celia's reis in de nachtcultuur begon op haar 17de, toen ze zich een weg baande naar 18+ clubs. Ze rolde van uitgaan naar clubnachten en festivals. Gaandeweg sloot ze zich aan bij AZOTH, en begon zelf evenementen te organiseren. 'Het is geweldig om te zien hoe mensen dansen en met elkaar verbinden op een clubnacht die jij hebt georganiseerd', vertelt ze. Via Music Moves kwam ze in contact met andere organisatoren en makers uit de nacht, en maakte kennis met de rol van Nachtburgemeester. 'Toen ze een nieuwe Nachtburgemeester zochten, mocht ik meedenken over die rol. Ik ontdekte dat ik veel te zeggen had en zag het als een unieke kans.'

Essentieel voor de stad

Celia benadrukt dat de nachtcultuur essentieel is voor een creatieve en verbonden samenleving. 'Tijdens de coronaperiode werd dit extra duidelijk. Het is niet alleen een industrie waar professionals hun leven en beroep van hebben gemaakt.' Ze legt uit dat de nacht ook een plek voor ontmoeting is tussen mensen en dat die sociale verbinding cruciaal is. 'We zijn sociale dieren, en de nachtcultuur verbindt ons.' Daarnaast creëert de nachtcultuur een voedingsbodem en podium voor creativiteit en artistieke expressie. Het vervult daarmee volgens Celia niet alleen een economische, maar ook een culturele en maatschappelijke rol.

Passie en karakter

De nachtcultuur van Nijmegen is ook iets om trots op te zijn, vindt Celia. Niet alleen vanwege de status van de stad in Nederland, maar ook vanwege de gepassioneerde mensen die het vormgeven. 'Nijmegen heeft een samenwerkend karakter, hoewel er altijd concurrentie zal zijn', zegt ze. 'Ook als bezoeker heeft Nijmegen iets warmes. De evenementen en artiesten die we boeken zijn groot, maar we behouden dat vriendelijke, dorpsachtige karakter.'

Investeren in de nacht

Celia wijst op de kwetsbaarheid van de nachtcultuur. 'De nachtcultuur is erg zelfvoorzienend. Maar dat betekent niet dat ondersteuning niet wenselijk – en vaak zelfs nodig – is.' Ze pleit voor een integrale beleidsaanpak, waarbij de nachtcultuur een plekje krijgt in zowel cultuur als economie, welzijn en gezondheid. 'Gezamenlijk investeren in nachtcultuur draagt bij aan een divers, inclusief en bruisend nachtleven waar muziek, kunst en ontmoeting centraal staan', besluit ze. 'That's the dream.'

2. Proces Nachtvisie

We hebben het proces rondom de totstandkoming van de Nachtvisie opgebouwd rondom de vragen: “Wat maakt nachtcultuur waardevol voor de stad?” en “Wat kan een gezamenlijke brede maatschappelijke strategie zijn om nachtcultuur (en daarmee die waarden) te versterken en te bewaren voor toekomstige generaties”. We zijn samen met verschillende stakeholders uit de stad op zoek gegaan naar de antwoorden op deze vragen. Stakeholders zijn partijen die samen met ons kunnen/willen bouwen aan een sterke en waardevolle nachtcultuur.

We zijn begonnen met een startnotitie (april 2023) waarin we hebben toegelicht welke richtingen we verder zouden verkennen.

Daarna zijn heel veel gesprekken gevoerd met verschillende stakeholders en betrokkenen in groepsverband en individueel. Bijvoorbeeld met bezoekers, makers, organisatoren/promotors, horecaondernemers, beleidsadviseurs en andere gemeenten. Daarnaast hebben we deskresearch gedaan naar het onderwerp nachtcultuur in binnen- en buitenland (onderzoeken, peilingen, rapporten en andere nachtvisies).

Eind 2023, begin 2024 is een peiling in de stad uitgezet over de beleving van nachtcultuur in Nijmegen (resultaten in de bijlage). Daar hebben ruim 2200 personen op gereageerd. De peiling is ingevuld door bezoekers en niet-bezoekers van nachtcultuur en geeft daarmee een beeld van hoe Nijmegen in het algemeen naar nachtcultuur kijkt. Hoe vanuit de nachtcultuurscene zelf wordt gekeken naar nachtcultuur kwam naar voren in de verdiepende gesprekken die zijn gevoerd met stakeholders uit de nachtcultuur.

Tenslotte is in juli 2024 een stadsdebat georganiseerd over de Nachtvisie samen met stichting Nachtburgemeester Nijmegen. Dit debat trok circa 200 personen. Naast een panelgesprek konden de bezoekers via een Mentimeter peiling hun input geven over verschillende thema's die in de nachtcultuur spelen.

Nachtcultuur werd tot dusver niet (h)erkend als specifiek beleidsthema binnen de gemeente Nijmegen. Een reden kan zijn dat de aanwezigheid van nachtcultuur werd gezien als integraal onderdeel van de (nacht) horeca en economie. Het ontwikkelen van de Nachtvisie heeft de aandacht gelegd op de nachtcultuur en het uitgaansleven als specifieke thema's in het gemeentelijk beleid en de urgentie aangetoond om hier aandacht voor te hebben. Bij de totstandkoming van de visie zijn verschillende beleidsterreinen betrokken geweest: Cultuur, Inclusie, Gezondheid, Welzijn, Economie, Toerisme, Evenementen en Horeca. Vanuit de portefeuille Cultuur is het proces getrokken.

In het proces om te komen tot een Nachtvisie hebben we samengewerkt met Stichting Nachtburgemeester Nijmegen. De stichting heeft actief meegedacht door input te verzamelen, activiteiten uit te voeren op verschillende thema's die met het uitgaansleven te maken hebben en door bijeenkomsten te organiseren over verschillende onderwerpen.

3. Nachtcultuur

Wat is nachtcultuur

Nachtcultuur verwijst naar het aanbod van culturele activiteiten in de nacht (globaal tussen 22.00 uur en 06.00 uur) dat een voedingsbodem en een podium biedt voor culturele makers en hun bezoekers. Festivals en evenementen rondom culturele activiteiten horen ook bij nachtcultuur, ook als ze eerder starten. De nachtcultuur kenmerkt zich door culturele activiteiten zoals muziek, dans, kunst, theater, performances en visuele identiteiten. De nachtcultuur biedt een plek voor inspiratie, kruisbestuiving, een podium voor talent, (sub)culturen en biedt ruimte voor persoonlijke ontwikkeling van makers en bezoekers. De scene rondom de nacht: dj's, organisatoren, vormgevers, online radiostations, programmeurs, producenten, technici en bezoekers hoort ook bij nachtcultuur. Nachtcultuur is meer dan een interdisciplinaire kunstvorm en meer dan het aanbod. Het benoemt het gehele ecosysteem.

Nachtcultuur is een integraal onderdeel van het gemeentelijk cultuurbeleid. Hoe de gemeente naar nachtcultuur kijkt is in lijn met hoe de gemeente naar cultuur kijkt. Uit onze Cultuurvisie Nijmegen 2020: *“Cultuur is het totaal van menselijke, creatieve uitdrukkingsvormen in heden en verleden... Cultuur is dat wat de mens schept, het creatieve vermogen om iets nieuws te maken. Dat maakt cultuur een goede graadmeter van de tijdsgeest. Cultuur brengt een maatschappij vernieuwing en biedt een perspectief op de toekomst, maar geeft ook houvast door het vertrouwde in ere te houden. Cultuur is van en voor iedereen. Ongeacht waar je vandaan komt, welke opleiding je hebt genoten, leeftijd, geslacht of welke beperking je hebt.*

Cultuur weerspiegelt onze samenleving. Met als gevolg dat wanneer onze samenleving verandert en bijvoorbeeld steeds diverser wordt, onze cultuur mee verandert. Cultuur is letterlijk en figuurlijk het kapitaal van de stad. Cultuur heeft invloed op de economische en sociaal- maatschappelijke ontwikkeling in de stad. Het is dus van belang om gezamenlijk en

stadsbreed goed voor onze cultuur te zorgen en te investeren zodat het ook nog in de toekomst rendeert.”

Nachtcultuur is een goede graadmeter voor de tijdgeest. Bijvoorbeeld, in de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw hadden punkmuziek en de krakersbeweging een sterke culturele link met elkaar. Beiden zijn ontstaan vanuit een gevoel van onvrede en verzet tegen de gevestigde orde.

Een ander voorbeeld is de ravecultuur uit de late jaren '80 en jaren '90. In deze periode kwam elektronische muziek in opkomst, waren er illegale feesten op verlaten locaties en een jeugdcultuur die zich afzette tegen de gevestigde orde. Deze voorbeelden laten zien dat (maatschappelijke) vernieuwing en experiment passen bij nachtcultuur. Ter illustratie is in de bijlage een geschiedenis van de elektronische dansmuziek in Nijmegen opgenomen, een van de muziekgenres uit de nachtcultuur.

Nachtcultuur heeft ook iets van activisme in zich. In de nachtcultuur bevinden zich voorlopers die maatschappelijke bewegingen sneller oppikken en verspreiden. De nachtcultuur kan daarmee op onderwerpen agenderend en gidsend zijn voor de rest van de maatschappij. Een voorbeeld is de ontwikkeling van de positie van LHBTIQ+ communities. Nachtcultuur is van en voor iedereen. Ongeacht waar je vandaan komt, welke opleiding je hebt genoten, leeftijd, identiteit of welke persoonlijke uitdaging je kent op fysieke of sociaal vlak. Voor een sterke toekomst is het van belang dat er ruimte is voor diversiteit (en verschillende subculturen) en dat het aanbod inclusief is.

De nachtcultuur biedt voor veel mensen een (veilige) plek om te experimenteren en is onderdeel van de persoonlijke ontwikkeling. Vrijheid, ontlading en saamhorigheid zijn termen die vaak worden gebruikt bij het omschrijven van het gevoel bij de nachtcultuur.

En die nachtcultuur heeft ondersteuning nodig. Ruimte voor experiment, voor creativiteit, voor vernieuwing, voor innovatie. Hiermee voorkomen we dat de talentvolle makers met goede ideeën naar andere plekken uitwijken. Om te kunnen overleven, moeten bestaande concepten en locaties zich richten op economische groei in plaats van culturele innovatie. Dit leidt tot stagnatie over de brede linie. Het risico is dat nachtcultuur langzaam, maar zeker, zal eroderen en waarde verliest voor Nijmegen.

Nachtcultuur versus uitgaansleven

Nachtcultuur is onderdeel van het uitgaansleven en speelt zich veel af in de (nacht)horeca. Maar niet alles wat met uitgaansleven te maken heeft is ook nachtcultuur. Het verschil zit in de culturele programmering. Nachtcultuur draait om culturele programmering. In het uitgaansleven is daar niet altijd sprake van. In dansbars en feestcafés wordt bijvoorbeeld wel gedanst, maar de muziekprogrammering is niet het hoofddoel.

Waarde van nachtcultuur voor Nijmegen

Nachtcultuur is waardevol voor de stad. Het is een integraal onderdeel van cultuur en heeft positieve economische effecten. De aanwezigheid ervan heeft ook een positieve invloed op de aantrekkelijkheid en het imago van de stad (Old city, Young vibe). Tenslotte levert de aanwezigheid van nachtcultuur een bijdrage aan het welzijn van onze inwoners. Die verschillende waarden kwamen naar voren in de gesprekken die zijn gevoerd en in de verschillende onderzoeken.

In de periode eind december 2023 tot half januari 2024 is een peiling uitgevoerd over de Nijmeegse nachtcultuur door Onderzoek en Statistiek van de gemeente Nijmegen. Zowel bezoekers als niet-bezoekers van nachtcultuur hebben deelgenomen, in totaal 2.234 personen, onder wie 1.454 bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur. Het onderzoek is als bijlage toegevoegd.

- Naar schatting 1 op de 5 volwassen Nijmegenaren bezoekt de Nijmeegse nachtcultuur maandelijks of wekelijks. Daarnaast bezoekt ruim 40% deze 1 of enkele keren per jaar.
- Van de 18-34-jarigen bezoekt 91% de Nijmeegse nachtcultuur. Met het stijgen van de leeftijd neemt dit percentage af tot 22% van de 65-plussers.
- De meeste bezochte soorten zijn nachtcultuur in Doornroosje/Merleyn, horecagelegenheden en clubs en ook dancefestivals.
- De meest genoemde redenen voor het bezoeken van nachtcultuur zijn ‘dansen/feesten’ en ‘sociale contacten’, gevolgd door ‘mijn favoriete artiesten/DJ’s zien’, ‘uitlaatklep’, ‘ontsnappen aan de dagelijkse sleur’ en ‘nieuwe muziek ontdekken’. Studenten noemen daarnaast relatief vaak ‘middelengebruik (drank/drugs)’.

Meningen van bezoekers en niet-bezoekers over de Nijmeegse nachtcultuur

- Bijna alle bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur vinden dat nachtcultuur een plek hoort te hebben in Nijmegen. Ook van de niet-bezoekers is een meerderheid die mening toegedaan (63%); een relatief kleine groep niet-bezoekers vindt dat nachtcultuur geen plek hoort te hebben in Nijmegen (7%) (rest ‘neutraal’ of ‘weet niet’).
- Voor een ruime meerderheid van de Nijmegenaren, die maandelijks of wekelijks de Nijmeegse nachtcultuur bezoeken (88%), is de nachtcultuur een belangrijke reden om in de stad te (blijven) wonen.
- Van de frequente bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur vindt 28% dat deze vooral in de binnenstad moet plaatsvinden; een grotere percentage van deze groep (47%) is het daar niet mee eens (rest ‘neutraal’ of ‘weet niet’). Bij de niet-bezoekers is dat andersom; 44% vindt dat de nachtcultuur vooral in de binnenstad moet plaats vinden en 24% vindt van niet.
- Zestig procent van de niet-bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur is het eens met de stelling dat de nachtcultuur niks voor hen is; 15% is het hier niet mee eens (rest ‘neutraal’ of ‘weet niet’).

‘Nachtcultuur zit in het DNA van de stad’

- Jonatan Brand

Jonatan Brand, al twaalf jaar programmacoördinator bij Doornroosje, begon ooit als assistent-programmeur en ontwikkelde zich binnen de organisatie tot een belangrijke schakel in de Nijmeegse nachtwereld. Naast zijn rol als programmeur heeft hij zich ook als artiest en trouwe bezoeker diepgaand met de scene verbonden. ‘Ik heb een grote voorliefde voor de nachtcultuur.’

Volgens Jonatan weerspiegelt de nachtcultuur in Nijmegen veel aspecten van de identiteit van de stad: ‘Openheid, nieuwsgierigheid en ondernemerschap. Het zit in het DNA van de stad. Er is een sterke passie voor cultuur en muziek, en dat zie je terug in de feesten en festivals,’ legt hij uit. In vergelijking met andere steden, waar hij eerder woonde, ervaart hij de nacht in Nijmegen als uitzonderlijk. ‘Hier werken mensen echt samen om iedereen een thuis te bieden. Die gedrevenheid en ondernemingszin maken de stad uniek.’

Een rijke geschiedenis

Nijmegen heeft, weet Jonatan, een rijke geschiedenis – bijvoorbeeld op het gebied van house- en technomuziek. ‘Doornroosje was een van de eerste plekken in Nederland waar je ‘s nachts deze muziek kon beleven. Mensen kwamen hier samen om die nieuwe muziekstijlen te ervaren,’ vertelt hij. Door de jaren heen hebben artiesten en bezoekers een sterke band met deze genres opgebouwd. ‘Het is geweldig om te programmeren in een stad met zo’n rijke geschiedenis. Dat biedt creatieve vrijheid en ruimte om erop voort te bouwen.’

Ruimte voor experiment

Hoewel Jonatan positief is over de nachtcultuur, ziet hij ruimte voor verbetering. ‘Wat mist, is een plek waar experiment en de rafelranden van cultuur de ruimte krijgen. Er zijn veel goed georganiseerde evenementen, maar we hebben plekken nodig waar nieuwe dingen geprobeerd kunnen worden, zonder dat alles perfect hoeft te zijn,’ vindt Jonatan. Voor hem is dit essentieel voor de ontwikkeling van artiesten én bezoekers. ‘Als je alleen de gebaande paden bewandelt, mis je de kans om echt iets nieuws te ontdekken. Experiment is cruciaal voor een gezond cultureel klimaat.’

Nieuwe perspectieven

Jonatan hoopt dat de Nijmeegse nachtcultuur zich verder ontwikkelt op een diverse en open manier. ‘Of het nu een nieuw feest is of een onverwachte ontmoeting, het belangrijkste is dat je iets ervaart dat je horizon verbreedt,’ zegt hij. ‘Het ontmoeten van mensen die anders zijn dan jijzelf en het ontdekken van nieuwe perspectieven, dát houdt deze cultuur levend en maakt Nijmegen uniek.’

Waarde nachtcultuur voor cultureel klimaat

Nachtcultuur brengt een heel scala aan cultuuruitingen/activiteiten, muziekstijlen, visuele identiteiten (bijvoorbeeld in de vorm van dans en kledingstijlen) voort. De communities die rondom nachtcultuur ontstaan bieden een vruchtbare bodem voor talent en vernieuwing waarbij uitgaanders, makers en organisatoren makkelijk van rol switchen.

Er is een hoog ‘do it yourself’ gehalte: zelf events organiseren, zelf programmeren, zelf muziek maken. De meeste makers en organisatoren hebben geen specifieke opleiding gevolgd, maar hebben met vallen en opstaan het vak geleerd. De organisaties en plekken waar ruimte is voor experiment zijn de drijvende kracht achter vernieuwing en een divers aanbod. Broedplaatsen waar kleine experimentele activiteiten plaats kunnen vinden zijn belangrijk voor de groei en bloei van nachtcultuur. Zo hebben bijvoorbeeld de experimentele clubavonden van Planet Rose en Cafe De Plak in de vorige eeuw de opkomst van de elektronische dansmuziek versneld in Nijmegen, in de regio, in heel Nederland en daarbuiten (zie artikel ‘Een dansgeschiedenis’ in de bijlage).

Economische waarde van nachtcultuur

Nachtcultuur is van economische waarde voor de stad. Het zorgt voor werkgelegenheid en inkomsten. Daarnaast is een sterke nachtcultuur aanjager voor de creatieve en culturele economie en dat heeft weer een positieve invloed op het imago van onze stad (jong en bruisend) en draagt bij aan de aantrekkingskracht op inwoners, bedrijven, organisaties en toeristen. In de ‘Koers voor de Binnenstad. Gebiedsvisie binnenstad 2035’ wordt omschreven dat nachtcultuur bijdraagt aan de aantrekkelijkheid van Nijmegen vanuit cultureel en sociaal oogpunt.

In de uitvoeringsagenda vrijetijdseconomie 2024-2025 staat dat we een aantrekkelijke stad willen blijven waar de inwoner zich prettig voelt en de toerist zich welkom voelt. De scope van vrijetijdseconomie omvat ook het uitgaansleven, waar nachtcultuur een onderdeel van is.

Een voorbeeld van de economische waarde van nachtcultuur is de (tijdelijke) vestiging van nachtcultuurplekken in te ontwikkelen gebieden, met als doel om de aantrekkingskracht van deze gebieden te vergroten. Voorbeelden zijn Waalhalla, Brebl en Strandbar Stek in Nijmegen West. Ze kregen een plek in de toenmalige rafelranden van Nijmegen en hebben door hun aanwezigheid bijgedragen aan de opwaardering van deze plekken. Inmiddels zijn Brebl en Strandbar Stek niet meer actief op de oorspronkelijke locaties. Nachtcultuur kan ook een positieve socialiserende werking hebben en bijdragen aan community building, een voorbeeld is de voormalige locatie van Hubert aan de Hubertstraat.

In een onderzoek in opdracht van de gemeente naar het imago van Nijmegen onder Nederlanders (meting najaar 2022) is gevraagd hoe goed bepaalde omschrijvingen bij de stad passen. Hoewel men vooral de benamingen historische stad (74%), studentenstad (66%) en loopstad (66%) goed bij Nijmegen vindt passen, vinden meer Nederlanders dan bij de vorige metingen evenementenstad (54%), cultuurstad (49%) en uitgaansstad (48%) bij Nijmegen passen.

Van de Nederlanders, die Nijmegen in de voorgaande periode bezocht hebben, vindt 69% “uitgaansstad” een passende omschrijving van de stad. Van de mensen woonachtig in de gemeenten rond Nijmegen vindt 83% “uitgaansstad” een passende omschrijving van Nijmegen. Met de gemeenten rond Nijmegen bedoelen we: Heumen, Wijchen, Beuningen, Overbetuwe, Lingewaard, Berg en Dal, Druten, Mook en Middelaar, Gennep, Land van Cuijk.

In de Atlas van Nederlandse gemeenten 2023, waarin 50 Nederlandse gemeenten op aantrekkelijkheid worden gescoord, neemt Nijmegen de 4e plek in als het gaat om aanbod/de bereikbaarheid van nachtcultuur, achter Amsterdam, Rotterdam en Utrecht. Niet slecht voor een stad die qua inwoners ongeveer de 10e plek inneemt in Nederland.

Cultuur en dus ook nachtcultuur heeft een grote economisch impact op de stad. Eind 2023 heeft de gemeente samen met de 6 grootste podia onderzoek gedaan naar de cultuurdeelname in de stad. Het onderzoek laat zien dat de podia een belangrijke bijdrage leveren aan de binnenstad met bezoekers die ook op andere plekken in de stad geld uitgeven aan horeca, winkelen en parkeren. Ze besteden ongeveer € 11 miljoen op jaarbasis. Het aandeel van popodium Doornroosje (waar ook ruimte is voor nachtcultuur) in de uitgaven is het grootst.

De gemeente Nijmegen heeft in 2023 een effectmeting uitgevoerd onder bezoekers van Festival Het Nest. 63% van de bezoekers had na het bezoeken van het festival een (nog) positiever beeld van Nijmegen, dat gold voor Nijmegenaren (72% van de bezoekers) als mensen van buiten Nijmegen (voornamelijk directe regio). Het onderzoek heeft bovendien bevestigd dat de bezoekers (circa 14.000 personen) samen meer dan 4 ton uitgeven in de stad.

Sociaal maatschappelijke waarde van nachtcultuur

Nachtcultuur heeft de functie van ontmoetingsplek. Het is een fysieke en mentale plek waar individuen en gemeenschappen samen komen en zich ontwikkelen. Voor de één is de nachtcultuur een plek om te ontsnappen uit de dagelijkse sleur en de stress van het dagelijkse leven, een plek om gelijkgestemden te ontmoeten, vriendschappen te sluiten. Voor de ander is de nachtcultuur meer dan een toevallige ontmoetingsplek. Die voelen zich verbonden met de nachtcultuur omdat zij er hun identiteit voor een belangrijk deel aan ontleen of omdat het voor hen een veilige plek vormt waar ze zich kunnen uiten en ontplooien.

Deelnemen aan de nachtcultuur is zowel een fysieke als een mentale activiteit. Fysiek in de zin van samen dansen, bewegen, praten, kijken en luisteren. Maar het is ook een mentale activiteit waarbij de geest in beweging is. Het ervaren van vrijheid, ongecontroleerdheid, onderdeel zijn van een groep of collectief, acceptatie, saamhorigheid, spanning en ontspanning. In de nacht is er een meer open en informele sfeer en komen mensen makkelijker met elkaar in contact. Verschillende sociale studies laten zien dat deelnemen aan nachtcultuur een positieve impact heeft op het welzijn van mensen. Uit de peiling over de nachtcultuur onder Nijmegenaren (bijlage) komt dit ook naar voren als wordt gevraagd naar de beweegredenen om deel te nemen aan nachtcultuur: 'sociale contacten', 'uitlaatklep' en 'ontsnappen aan de dagelijkse sleur'.

In de aanloop naar de Nachtvisie is een aantal gesprekken met uitgaanders gevoerd over de motieven en beweegredenen om deel te nemen aan nachtcultuur. De persoonlijke ontwikkeling werd vaak genoemd. Ook het op een veilige manier kunnen ontdekken van jezelf en het ontmoeten van anderen waarmee je een verbintenis voelt werden als beweegredenen genoemd. In de nachtcultuur ontstaat een collectieve identiteitsbeleving doordat er gedeelde ervaringen zijn van dans, muziek en sfeer. De verbinding kan tussen bekenden en onbekenden zijn en wordt versterkt door de sfeer waar een brede acceptatie is voor een divers publiek. De geïnterviewden gaven aan dat deze acceptatie als breder werd ervaren in de nachtcultuur dan daarbuiten.

Het belang van een veilige sfeer werd ook veel genoemd. Bijvoorbeeld in de vorm van huisregels of een bepaalde uitgaansetiquette. Socialisatie speelt een rol: Bezoekers roepen elkaar tot de orde en leren van elkaar over sociale normen, vaak geholpen door organisatoren van nachtcultuur door de inzet van bijvoorbeeld 'awareness teams' of sfeerbeheer. Dat zijn mensen die specifiek met de taak belast zijn om een prettige en veilige sfeer te creëren en te behouden.

Ruud Bos, 37 jaar, is al twaalf jaar een belangrijk onderdeel van de nachtcultuur in Nijmegen. Hij is medeoprichter van onder andere Subcultuur, een clubnacht die ‘geboren is uit liefde voor de nacht’, evenals Het Nest Festival en de Bloemberbar. Met drie vrienden begon hij het avontuur met beperkte kennis en ervaring, maar een overvloed aan moed.

Na zijn economische studies werd Ruud leraar, maar ‘s avonds werkte hij aan het opbouwen van een netwerk binnen de nachtcultuur van de stad. ‘De mensen die je toen leerde kennen, waren niet alleen collega’s, maar ook vrienden.’ Uiteindelijk moest hij kiezen tussen zijn baan als leraar en de jongensdroom om zijn nachtelijke avonturen fulltime na te jagen. ‘Het heeft me gevormd en geleerd wat cultureel ondernemerschap is.’

Dorps karakter

Ruud beschrijft de Nijmeegse nachtcultuur als authentiek en hecht, en ziet het als de ‘nieuwe kerk’. ‘Op Nijmeegse feesten wordt het eerste uur alleen maar gekletst over de laatste roddels, updates en verhalen. Het dorpse karakter van de stad komt terug in de nacht.’ De nacht verbindt en smeedt vriendschappen en relaties, maar kent ook een schaduwkant van verleidingen. Die scheidlijn is voor sommigen dun. ‘Door dit bespreekbaar te maken, kunnen we de nacht veilig en gezond houden’, stelt Ruud.

De nacht als verbinder

Het nachtleven in de regio Arnhem-Nijmegen heeft een enorm verzorgingsgebied, met een vergelijkbaar aantal mensen als in Amsterdam, beweert Ruud. De hoge dichtheid van feesten maakt het toegankelijk om deel uit te maken van de nachtcultuur. ‘Vergeet niet de omzet die de nacht genereert, wat ook ten goede komt aan artiesten en muzikanten.’ Maar, zo zegt Ruud, de onderlinge banden zijn cruciaal: ‘Je moet een goede verstandhouding met elkaar hebben, want je hebt elkaar nodig om het ecosysteem gezond te houden.’

Samen staan we sterk

Ruud vindt dat Nijmegen ook kansen laat liggen. ‘Veel initiatieven hebben op eigen houtje moeten draaien; de gemeente heeft daar weinig aan bijgedragen. Hier zit dus nog veel potentieel.’ Hij pleit voor meer vertrouwen in partijen met een goede staat van dienst. ‘We moeten het gesprek aangaan, en dat hoeft niet alleen maar over groter en luider te gaan, maar vooral over mogelijkheden.’ Ruud is ervan overtuigd dat Nijmegen moet verzilveren wat het al is in Nederland. ‘Als we samen met de gemeente trots zijn op onze nachtcultuur en durven te investeren, zal dat de stad versterken en de aantrekkingskracht vergroten.’

***‘De nacht is de
nieuwe kerk’***

- Ruud Bos

4. Aandachtspunten

We hebben op verschillende manieren informatie opgehaald voor de Nachtvisie. Uit de informatie kwam naar voren dat ons gemeentelijk beleid niet zomaar toe te passen is op nachtcultuur en dat dat op punten extra aandacht vraagt. Bij de beleidsterreinen cultuur, economie, toerisme, gezondheid en welzijn is in de aanloop naar de Nachtvisie meer aandacht gekomen voor nachtcultuur en uitgaansleven. Bij het beleidsterrein inclusie lag de focus al op nachtcultuur voor wat betreft de Regenboog-agenda.

Diversiteit & Inclusie

We omschreven het al eerder in de visie: Nachtcultuur is van en voor iedereen. Ongeacht waar je vandaan komt, welke opleiding je hebt genoten, leeftijd, geslacht, gender of welke persoonlijke uitdaging je kent op fysiek of sociaal vlak. Van belang is dat er ruimte is voor diversiteit in cultureel aanbod en de nachtcultuur inclusief is.

Een inclusievere nachtcultuur draagt bij aan een open en toegankelijke stad. Hoewel iedereen dit onderschrijft is de praktijk weerbarstiger. Het aanbod is vaak minder meerstemmig dan het potentiële publiek. In de stadspeiling (bijlage) werd dat door de deelnemers omschreven als een 'te eenzijdig muziekaanbod' of 'te veel hetzelfde type horeca'. In de stadspeiling kwam naar voren dat men een meer divers aanbod mist in de stad. Deze meningen werden ook onderbouwd in de gesprekken die we hebben gevoerd.

Een inclusieve nachtcultuur in termen van 'je welkom voelen' is als onderwerp veelvuldig besproken in de gesprekken die we voerden. Daar hoort ook diversiteit in aanbod en makers bij. In de gesprekken kwam naar voren dat ruimte voor vernieuwing gestimuleerd moet worden. De sector is zich daarvan bewust en ziet de noodzaak om meer ruimte te geven aan nieuwe makers met nieuwe ideeën en hun publiek. Daar is talentontwikkeling voor nodig plus het creëren van kansen voor nieuwe concepten.

De financiële haalbaarheid van een event speelt een grote rol bij het wel/niet kunnen organiseren van een event. Een nieuw concept, soms ontstaan vanuit een niche, heeft doorgaans enige aanlooptijd nodig om zich te ontwikkelen tot iets wat goed te exploiteren is. Die aanlooptijd is vaak niet voorhanden om financiële redenen. Ook voor bestaande concepten is het lastig om de ruimte te vinden om te experimenteren en te vernieuwen. Ook hier speelt het dilemma tussen 'blijven bestaan' en de 'culturele bijdrage leveren'. Dat betekent niet dat er helemaal geen plekken zijn voor beginnende makers. Er zijn locaties in de stad waar jonge makers (onder voorwaarden) nog een plek hebben, bijvoorbeeld Rolliuk, Gas 19, Merleyn en Doornroosje.

Het tegenovergestelde van 'je welkom voelen' is 'uitsluiting'. In de gesprekken kwam naar voren dat er helaas nog ervaringen zijn die wijzen op (wellicht onbedoelde en onbewuste) uitsluiting en discriminatie in de nachtcultuur. Waarbij we moeten opmerken dat er te weinig gesprekken over discriminatie gevoerd zijn en er te weinig bestaand onderzoek is om hier echt een uitspraak over te kunnen doen in deze visie. Wel merken we dat discriminatie en uitsluiting zeker onderwerpen zijn waar dieper op ingegaan moet worden, wil Nijmegen een echt open en toegankelijke nachtcultuur hebben.

Fysieke en sociale toegankelijkheid

Bij diversiteit en inclusie hoort ook een fysiek toegankelijke nachtcultuur. De toegankelijkheid van nachtcultuur wordt als aandachtspunt breed onderschreven door alle betrokkenen. Maar hoe dat in de praktijk werkt is ingewikkelder blijkt uit de gesprekken met o.a. ervaringsdeskundigen. Zij gaven aan dat door een gebrek aan toegankelijkheid (groepen) mensen onbedoeld en onbewust worden uitgesloten.

Bijvoorbeeld de aanwezigheid van trappen, drempels, krappe ruimtes, een bar die alleen op stahoogte te benaderen is en niet toegankelijke toiletten zorgen ervoor dat sommigen niet mee kunnen doen aan de nachtcultuur. Het vinden van een echt geschikt toilet in het uitgaansleven, één die niet alleen drempelloos is maar ook groot genoeg is om te kunnen draaien in een rolstoel, blijkt nog een hele uitdaging te zijn. Dat blijkt ook uit een onderzoek van studenten van de HAN begin 2024. Zij inventariseerden dat er in het centrum van Nijmegen slechts een aantal gelegenheden is met een rolstoelvriendelijk toilet (bijvoorbeeld De Lindenberg, Lux en Doornroosje). Maar die zijn niet altijd gedurende de hele nacht toegankelijk.

De nachtcultuur is een overwegend 'staande' omgeving. Wie zit (bijvoorbeeld in een rolstoel) maakt daardoor moeilijker contact. Ook wat betreft een veilig gevoel, speelt de mate van toegankelijkheid een rol. Zo gaf een van de geïnterviewden aan dat de nachtcultuur een benauwd gevoel kan geven omdat je 'overal tussendoor moet beuken met je rolstoel'. Brandveiligheid en toegankelijke vluchtwegen werden ook als belangrijke aandachtspunten benoemd omdat sommigen niet zo mobiel zijn en niet snel kunnen vluchten.

Voor mensen met een verstandelijke beperking of psychische kwetsbaarheid gaat het om hoe een ruimte is ingedeeld, bijvoorbeeld of er plekken zijn waar ze zich terug kunnen trekken, of er personeel is waar ze een beroep op kunnen doen als dat nodig is.

In de vele gesprekken die we voerden werd de nachtcultuur vaak omschreven als een open en toegankelijke 'scene' waar een brede acceptatie geldt. Maar de gesprekken die we voerden met mensen met een beperking gaf daar een nuancering op. Zij gaven aan dat zij zich niet altijd welkom voelen en zich dan geen onderdeel van de 'scene' voelen. Zo werd omschreven dat 'het lijkt alsof mensen met en zonder beperking zich in verschillende sociale zones begeven, waardoor het moeilijk is om met elkaar in contact te komen'. Wel werd aangegeven dat 's nachts mensen behulpzamer zijn en er een ontspannen sfeer in het algemeen heerst.

Organisatoren en locatiebeheerder zijn van goede wil, maar weten vaak niet wat ze kunnen doen om de toegankelijkheid te vergroten. Daarom organiseerde de gemeente in juni 2024 samen met de Cultuur Academy Arnhem Nijmegen en Zelfregiecentrum Nijmegen een inspiratiebijeenkomst over toegankelijkheid van evenementen en festivals. De meeting werd georganiseerd vanuit het Actieprogramma inclusie samen met de beleidsterreinen Cultuur en Evenementen van de gemeente Nijmegen. Er kwamen zo'n 50 mensen bij elkaar om te praten uit verschillende hoeken: organisatoren, inwoners en ervaringsdeskundigen, adviseurs van de gemeente, belangenorganisaties. Er kwamen veel praktische tips en voorbeelden op tafel en er werd veel gedeeld.

Er zijn heel veel verschillende soorten van beperkingen (bijvoorbeeld verstandelijke, fysiek, en zintuigelijk) en hulpmiddelen (rolstoel, auditief of visueel hulpmiddel). Of een plek toegankelijk is kan het beste door de bezoeker zelf worden bepaald. Niet iedere drempel hoeft namelijk een obstakel te zijn. Tegelijkertijd maakt het ontbreken van drempels een locatie niet gelijk toegankelijk. De ervaringsdeskundigen gaven aan dat ze begrijpen dat niet alle plekken zich even goed lenen voor een optimale toegankelijkheid. Wat ze dan wel missen is informatie vooraf. Ze bereiden zich doorgaans goed voor en checken of een locatie geschikt voor ze is. Informatie over het wel of niet aanwezig zijn van faciliteiten en het in detail benoemen hoe de faciliteiten eruit zien is dan gewenst.

Een voorbeeld van een evenement waar aandacht is voor toegankelijkheid is de 'Special Social Club'. Een toegankelijk feest voor iedereen, met speciale aandacht voor mensen met een beperking (veilige sfeer, prikkelarme zones, veel ruimte voor mensen met een hulpmiddel).

Nachtcultuur als 'safer space'

Onze gesprekpartners benoemden de nachtcultuur niet alleen als open, vrij, veilig en fijn, maar gaven ook aan dat o.a. middelengebruik, minder overzichtelijke ruimtes en de anonieme sfeer in de nacht kunnen leiden tot grensoverschrijdend gedrag. Bijvoorbeeld discriminatie, seksuele intimidatie en andere vormen van intimidatie. Een aantrekkelijke nachtcultuur is ook een veilige nachtcultuur, een plek waar ruimte is voor diversiteit (mensen van allerlei achtergronden en identiteiten zijn welkom en discriminatie wordt niet getolereerd), in een open, tolerante en veilige sfeer (waar geweld, intimidatie en grensoverschrijdend gedrag niet wordt getolereerd).

Uit het stadsdebat over Nachtcultuur kwam naar voren dat een veilige sfeer een zorg is voor velen. Als onderbouwing werd o.a. via Mentimeter aangegeven: 'discriminatie', 'niet voor alle mensen is de nacht veilig', 'door middelengebruik vervagen grenzen', 'de nacht is niet toegankelijk voor iedereen', 'grensoverschrijdend gedrag', 'straatintimidatie', 'onveilig gevoel voor mensen met een bepaalde identiteit'.

Als oplossingen werden gegeven: 'voorlichting en trainingen voor personeel, omstanders en organisatoren', 'awareness teams en security angels', 'een gezamenlijke gedragscode', 'gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen (gemeente, ondernemer, bezoeker)'.

Van oudsher is er in de nachtcultuur meer aandacht voor een veilige omgeving dan in het reguliere uitgaansleven, bijvoorbeeld in de vorm van huisregels en clubetiquetten. Het gaat dan niet alleen om het gedrag van de mede uitgaanders. Een veilige omgeving en een fijne sfeer hebben ook te maken met het personeel. Voor personeel zijn er verschillende trainingen om ongewenste situaties te herkennen en daar adequaat op te reageren. Om de veiligheid te vergroten en te waarborgen kunnen awareness teams en sfeerbeheer ingezet worden die actief letten op de sociale veiligheid en daarmee zorgen voor behoud van een goede sfeer. Bijvoorbeeld door situaties te de-escaleren en ongewenste ontwikkelingen te voorkomen. Bezoekers ervaren awareness teams bijna altijd als positief. Toch worden ze worden niet overal ingezet, mogelijk vanwege de kosten (extra inzet personeel) of onbekendheid met het fenomeen.

Kanttekening is wel dat sommige gevoelens van onveiligheid zich niet manifesteren in de nachtcultuur/clubs, maar juist daarbuiten, op straat. In de het stadspanelonderzoek en in de verdiepende gesprekken die gevoerd zijn werden voorbeelden genoemd van seksueel overschrijdend gedrag, agressie en specifiek vormen van agressie jegens mensen met een bepaalde identiteit op straat. Binnen de gemeente Nijmegen is binnen het programma Veiligheid aandacht voor straatintimidatie en geweld, ook specifiek gericht op het uitgaansleven.

Bereikbaarheid

Of iemand kan deelnemen aan nachtcultuur heeft ook te maken met de bereikbaarheid. De meeste bezoekers uit de nachtcultuur komen uit Nijmegen of de directe regio. Nijmegen heeft een regiofunctie als het gaat om (nacht)cultuur (en het brede uitgaansleven). Dat blijkt ook uit verschillende onderzoeken waar de herkomst van bezoekers wordt bekeken. De regio heeft baat bij de aanwezigheid van nachtcultuur in Nijmegen. Bereikbaarheid is wel een punt van aandacht. Er is geen nacht openbaar vervoer. Wie van ver komt is aangewezen op eigen vervoer, of betaald vervoer. In de peiling over nachtcultuur wordt het gebrek aan nachtvervoer als een van de knelpunten gezien om aan nachtcultuur deel te kunnen nemen. De bereikbaarheid van Nijmegen (en de regio) in de nacht is vanwege hoge kosten die ermee gepaard gaan op dit moment geen haalbaar onderwerp in de concessies rondom het Openbaar Vervoer.

**‘Nijmegen moet
de place to be zijn’**

- Brent Rozendaal

Brent Rozendaal, 43 jaar en vader van twee kinderen, is een creatieve ondernemer en oprichter van o.a. Drift, Smaakmarkt en De Achtertuin. ‘Ik heb van mijn hobby mijn werk gemaakt’, zegt hij over zijn reis in de evenementenwereld.

‘Ik was altijd al bezig met muziek’, herinnert Brent zich. Door de invloed van zijn oom, een DJ in o.a. de undergroundscene van Duitsland, kwam hij terecht bij elektronische muziekfeestjes en clubavonden zoals Planet Rose. Daar ontdekte hij de magie van het nachtleven in Nijmegen. ‘Het voelde als een warm bad’, vertelt hij. Na zijn verhuizing naar Nijmegen begon Brent zijn eigen feesten te organiseren, waarbij hij al snel bekend stond in de scene als een sterke promotor en DJ. ‘DJ’en en feesten organiseren gingen hand in hand voor mij, dat was echt mijn drive.’

Tussen kunst en commercie

Brent constateert dat de nachtcultuur in Nijmegen veranderd is. Zo maakt hij een onderscheid tussen nachtcultuur en nachtvermaak, waarbij het laatste vaak oppervlakkig en commercieel is. ‘Er is momenteel veel vermaak, maar weinig cultuur’, merkt hij op. De huidige generatie heeft een korte spanningsboog en verwacht muziek met directe impact, wat leidt tot minder diversiteit in het aanbod, iets wat hij betreurt. ‘Vroeger waren er vaste plekken als Planet Rose waar ruimte was voor experiment, maar dat is inmiddels veranderd’, zegt Brent. Met Drift probeerde hij de rauwe, vernieuwende randjes op te zoeken, maar dat was zakelijk niet meer haalbaar. ‘We wilden blijven experimenteren, maar de realiteit stond dat niet toe.’

Uitdagingen en ambities

Voor Brent is nachtcultuur cruciaal voor de creativiteit en verbinding in een stad. ‘Als je een jonge, creatieve stad wilt zijn, moet je de nacht omarmen’, benadrukt hij. Echter, de uitdagingen zijn talrijk. ‘Er is te weinig plek voor evenementen’, noemt hij. Kleinere initiatieven worstelen door concurrentie en hoge kosten, en bureaucratische obstakels zijn ontmoedigend. Daarnaast groeien de verwachtingen van het publiek. ‘Mensen willen steeds meer unieke ervaringen, wat vraagt om constante vernieuwing’, zegt hij.

Het feest van morgen

Brent hoopt op stabiliteit en een divers aanbod in het nachtleven van Nijmegen. ‘Ik wens Nijmegen een rijke nachtcultuur toe met een hoog ambitieniveau’, zegt hij. Hij wil dat mensen Nijmegen zien als een stad waar het nachtleven bruist en waar creatieve ideeën tot leven komen. ‘We hebben behoefte aan een langetermijnplan met concrete doelstellingen’, stelt hij voor. ‘Nijmegen moet de place to be zijn. Mensen moeten denken ‘ik weet niet wat het is met Nijmegen, maar die mensen kunnen wel feesten.’

Leeftijd

Leeftijd speelt ook een rol bij het wel/niet kunnen deelnemen aan nachtcultuur. In het stadspanelonderzoek kwam als gemis onder andere een specifiek aanbod voor bepaalde leeftijdsgroepen aan de orde (bijvoorbeeld 40 plussers). Daarnaast is er ook een leeftijdscategorie voor wie het nachtcultuur aanbod bijna niet toegankelijk is. Het gaat om de groep tot 18 jaar. Omdat deze groep wettelijk gezien niet mag drinken en omdat dit moeilijk te handhaven is maken veel locaties/organisaties de keuze te programmeren voor een oudere doelgroep. Het gebrek aan uitgaansplekken voor jongeren werd afgelopen jaar nader onder de aandacht gebracht door de jongerenraad Nijmegen. Dit is een initiatief van een aantal scholen voor Voortgezet Onderwijs in Nijmegen e.o. en de Gemeente Nijmegen.

Om toch een aanbod te hebben voor jongeren organiseerden een aantal betrokken jongeren onder begeleiding van de jongerenraad zelf een aantal jongerenfeesten in de Lindenberg en in Doornroosje met ondersteunende subsidies. Beide feesten werden goed bezocht door de jongeren. Hoewel er behoefte is aan dit soort feesten, worden ze weinig georganiseerd. Een reden is dat de kosten voor een 18- feest vergelijkbaar zijn met de kosten voor een 18+ feest, met als verschil dat bij 18- feesten de inkomsten een stuk lager zijn vanwege de beperkte baromzet en ticketprijs.

Toch zijn er verschillende partijen in de stad die animo hebben om iets voor jongeren te organiseren. Zo worden bij de Drie Gezusters in de Molenstraat avonden voor de jongere doelgroep georganiseerd. Poppodium Doornroosje denkt na het laatste jongerenfeest actief na over avonden voor jongeren. Voor organisaties is het de kans om kennis te maken met het publiek van de toekomst.

Nachtcultuur en gezondheid

Nachtcultuur en gezondheid, is dat niet een contradictio in terminis?
Niet volgens de bezoekers van het Nijmeegse nachtdebat. Die gaven via de Mentimeter aan nachtcultuur gezond te vinden: 83%. Waar baseerden zij zich op?

De positieve gezondheidseffecten werden vooral toegeschreven aan de mentale gezondheid. Termen als ontspanning, je zelf kunnen zijn, plezier, genieten, uitlaatklep, stoom afblazen en dansen werden genoemd. Dat zijn ongeveer dezelfde beweegredenen die de deelnemers aan het stadspanel gaven over hun deelname aan de nachtcultuur: 'dansen/feesten' en 'sociale contacten' waren de meeste genoemde redenen. Daarnaast werden ook benoemd: 'uitlaatklep', 'ontsnappen aan de dagelijkse sleur' en 'mijn favoriete artiesten/DJ's zien'.

In het stadsdebat werden de negatieve gezondheidseffecten vooral toegeschreven aan de effecten van nachtcultuur op de fysieke gezondheid. Middelengebruik (drugs en alcohol) werden veelvuldig genoemd, maar ook slaapgebrek en de ongezondheid voor werkenden in de nachtcultuur (late uren en stress).

Middelengebruik

Hoewel overmatig middelengebruik een belangrijk en actueel vraagstuk is dat zeker aandacht verdient, is het van belang om onderscheid te maken tussen het feit dat middelengebruik weliswaar voorkomt in het uitgaansleven en de nachtcultuur, maar niet inherent is aan de nachtcultuur zelf. Sterker nog: nachtcultuur kan een constructieve bijdrage leveren aan het adresseren van deze maatschappelijke uitdaging en het zoeken naar oplossingen. Zo voelen sommige horecaondernemers en organisatoren schroom om hun zorgen over middelengebruik te delen of verantwoordelijkheid te nemen, uit angst voor sancties. Zij hebben behoefte aan concrete handvatten en kennis om het gebruik onder controle te houden en een veilige omgeving te waarborgen.

Ook heeft het uitgaanspubliek aangegeven dat er een tekort is aan duidelijke en toegankelijke informatie over de middelen die zij mogelijk gebruiken. Zij willen beter geïnformeerd zijn over de risico's, maar vinden deze informatie momenteel lastig te verkrijgen. Het tegengaan van overmatig middelengebruik begint bij het wegnemen van het taboe rondom dit onderwerp door het gesprek op gang te brengen.

In het Nijmeegse nachtdebat werden ook vragen gesteld over middelengebruik. Via de Mentimeter gaf 53% aan het middelengebruik zorgelijk te vinden in de nachtcultuur. Daarmee werd naar zowel alcoholgebruik als naar drugsgebruik verwezen. Preventie en voorlichting werden veel genoemd als te nemen acties door zowel overheden als organisatoren. Ook werd het 'open gesprek over schadelijk gebruik' genoemd als een manier om het taboe ervan af te halen. Normalisatie van drugs, het gemak waarmee het te verkrijgen is en de snelle ontwikkeling van nieuwe synthetische drugs werden als problematisch gezien.

Uit andere Nijmeegse gesprekken die zijn gevoerd over middelengebruik (een panelgesprek over middelengebruik, groepsgesprekken en individuele gesprekken) kwam hetzelfde beeld naar voren: de normalisatie van het middelengebruik werd als zorgelijk gezien. Waarbij een aantal partijen uit de horeca aangaf graag handvatten te krijgen hoe om te gaan met (excessief) middelengebruik. Er is dus behoefte aan een gezamenlijke aanpak voor dit probleem.

Het gevoel van de Nijmeegse deelnemers wordt onderbouwd door de landelijke cijfers uit het onderzoek van het Trimbos-instituut (het Grote Uitgaansonderzoek 2023). Daaruit blijkt dat het gebruik van alcohol en drugs (hierna middelen) aanzienlijk hoger is onder uitgaande jongeren en jongvolwassenen dan onder leeftijdsgenoten in de algemene bevolking. Uitgaanders vormen een risicogroep wat betreft het experimenteren met drugsgebruik, bingegebruik (in grote hoeveelheden) en combigebruik. Tegelijkertijd lijken veel uitgaande jongeren en jongvolwassenen zonder al te veel problemen met alcohol en drugs om te gaan.

In hetzelfde onderzoek zijn voor het eerst de positieve effecten van middelengebruik onder uitgaanders in kaart gebracht. De meest genoemde positieve effecten zijn verbeterde vriendschappen (43,9%), verminderde spanningen (41,8%) en positieve verandering van omgang met anderen (34,9%). Ook de normalisatie van middelengebruik wordt bevestigd door het onderzoek van Trimbos. "Gevraagd naar de veronderstelde acceptatie door anderen, is negen op de tien (93,3%) uitgaanders het helemaal eens met de stelling dat het gebruik van alcohol geaccepteerd is in de Nederlandse samenleving.

Ook het niet gebruiken van drugs wordt geaccepteerd; een grote meerderheid geeft aan het helemaal eens te zijn met de stelling dat het voor hen acceptabel is om geen drugs te gebruiken op momenten dat vrienden dat wel doen (71,9%).". De gemeente heeft een beleid op gezondheid. Er is in het afgelopen jaar in aanloop naar de Nachtvisie een grotere focus gekomen op middelengebruik in het uitgaansleven.

Godfried Verstegen is de oprichter en uitbater van Brebl. Van 2014 tot 2022 was Brebl facilitator van talloze nachtfeesten en groeide al snel uit tot een van de belangrijkste podia van Nijmegen. Na de sluiting van de locatie op het Honigterrein is Brebl tijdelijk gevestigd in de voormalige brewpub van Oersoep, Stoom.

Tijdens zijn studententijd werkte Godfried bij Diogenes, de Nijmeegse culturele studentenvereniging die in de jaren tachtig zowel een cultuurprogramma als het monopolie op de nachthoreca had. Het nachtcafé van Diogenes was de enige plek in Nijmegen waar je tot in de vroege ochtend een drankje kon drinken. ‘Daar ontdekte ik de waarde van de nacht,’ zegt Godfried. ‘Overdag speel je een rol, maar ’s nachts vallen barrières weg.’

De nachtcultuur als vrijplaats

‘De nachtcultuur is een plek waar mensen zichzelf op een andere manier kunnen zijn,’ legt Godfried uit. ‘Het heeft een compleet andere energie dan de dag. Je bekijkt de wereld vanuit een ander perspectief.’ De nacht biedt niet alleen ruimte voor vrijheid, maar ook voor experimenten. Het oude pand van Brebl was volgens Godfried een echte broedplaats voor creativiteit en vernieuwing, waar nieuwe concepten een kans kregen om te groeien. ‘Wij gaven altijd één zaal gratis weg voor nieuwe ideeën. Als het een succes was, kregen ze een grotere zaal.’

Verdwenen speeltuin

‘Diep triest,’ zo omschrijft Godfried de huidige situatie van de Nijmeegse nachtcultuur. ‘Er zijn nog maar een handjevol commerciële zaken in het centrum, waar de broedplaatsgedachte helemaal ontbreekt.’ Buiten het centrum zijn de kosten voor locaties te hoog, en ondanks de goede faciliteiten mist het aan ‘spirit en soul’. De nachtcultuur voelt volgens hem veel minder avontuurlijk. ‘De gedachte van een speeltuin – waar je gewoon iets kunt proberen – is verdwenen. Mensen durven minder risico’s te nemen en dat beperkt de creativiteit.’

Gedeelde verantwoordelijkheid

‘De nachtcultuur biedt sociale binding, economische voordelen en bevordert creativiteit,’ somt Godfried op. ‘Als je niet meer tegemoetkomt aan de wensen van mensen buiten de mainstream, verandert het karakter van de stad ingrijpend.’ Hij vindt dat er meer ruimte moet komen voor nieuwe initiatieven, maar ziet terughoudendheid bij de gemeente. ‘Dit gebrek aan actie komt voort uit een diepgeworteld onbegrip van het belang van de nachtcultuur.’ Volgens Godfried moet de gemeente actiever bijdragen. ‘Een visie alleen is niet genoeg; er moeten concrete doelen worden gesteld om echte verandering te bereiken.’

**“’s Nachts vallen
barrières weg”**

- Godfried Verstegen

Broedplaatsen en talentontwikkeling

Een gezonde en aantrekkelijke nachtcultuur biedt een vruchtbare basis voor nieuwe initiatieven en een horizon waar initiatieven naar toe kunnen groeien. In de nachtcultuur is een hoog 'do it yourself' gehalte aanwezig. De sector regelt veel zelf en onderling.

Er zijn weinig talentontwikkelingstrajecten in de nachtcultuur. Veel makers en organisatoren zijn begonnen met experimenteren en organiseren uit enthousiasme en passie. Slechts weinigen kunnen er echt hun beroep van maken, in de zin dat ze er niet nog een andere bron van inkomsten bij nodig hebben. Een groot aantal stopt er dan ook mee na een aantal jaar, slechts een klein deel groeit door. De doorloopsnelheid binnen de nachtcultuur is daarom hoog. Het voordeel van die doorloopsnelheid is dat snel ingespeeld kan worden op verschillende behoeften, immers het merendeel van de makers en organisatoren beweegt mee met de vraag vanuit hun eigen achterban/scene. Het nadeel is dat kennis snel verloren gaat, niet gedeeld wordt en dat een nieuwe generatie het wiel opnieuw uit moet vinden.

Een hoge doorloopsnelheid staat niet gelijk aan een divers aanbod. Diversiteit in aanbod hangt vaak samen met de aanwezigheid van makers met een diverse achtergrond. In de gesprekken die gevoerd zijn werd opgemerkt dat het aanbod wel meer divers zou mogen zijn en dat er ruimte moet zijn voor nieuwe makers om hun talenten te kunnen ontwikkelen. De beschikbaarheid van (betaalbare) locaties wordt als knelpunt gezien voor de ontwikkeling en groei van nachtcultuur.

Uit de Mentimeter van het stadsdebat over de Nachtvisie kwam naar voren dat 93% vond dat er niet genoeg plek is voor iedereen. Deze stelling is door de toevoeging 'voor iedereen' redelijk sturend. Interessanter zijn daarom de onderbouwingen. Dan wordt de prijs van de locaties genoemd als drempel, dat er te weinig keus is voor beginnende organisatoren, geen plek is om te experimenteren en te groeien, dat er behoefte is aan meer broedplaatsen, plekken zonder commerciële basis, nieuwe concepten kunnen geen plek vinden, locaties sturen vanuit commerciële overweging te veel op eenzijdige programmering. Ook wordt gesproken over behoefte aan meer

samenwerking, trainingen, elkaar beter leren kennen in het netwerk. Eind 2022 ontstond een beweging in Nijmegen rondom het gebrek aan (betaalbare) locaties. Het initiatief 'Nachtcult' werd gesteund door een groot aantal mensen uit de stad. Directe aanleiding was het verdwijnen van een aantal locaties (Brebl, Stek Neus en Hubert). In de afgelopen jaren zijn er locaties bijgekomen in de nacht, bijvoorbeeld in en om de Molenstraat, en op de Vasim. In de gesprekken die we voerden kwam naar voren dat het niet alleen gaat om de kwantiteit van plekken waar nachtcultuur mogelijk is, maar dat het gaat om de kwaliteit van plekken, in het bijzonder het gebrek aan plekken waar ruimte is voor talentontwikkeling en experiment.

Een plek waar de nachtcultuur kan ontmoeten, ontwikkelen en maken, een broedplaats. De huidige plekken voor nachtcultuur worden onvoldoende geschikt gevonden voor een broedplaats. Bijvoorbeeld omdat de plekken te groot zijn of te duur zijn. Er is een gemis aan een plek waar de rauwere kant van de nachtcultuur zich kan laten zien. Deze plekken hoeven niet in het centrum te liggen. De stadspeiling over nachtcultuur (bijlage) toont aan dat mensen bereid zijn om daarvoor te reizen naar de buitenwijken.

Samenwerking

Als rode lijn door de gesprekken met makers en organisatoren loopt de behoefte aan opbouw en versterking van netwerken, samenwerking en verbinding. Er zijn veel losse verbanden in de nachtcultuur, het samenvoegen van deze verbanden zou de sector in zijn geheel kunnen verstevigen. De sector ziet elkaar als concullega's.

Enerzijds concurrenten voor wat betreft het aantrekken van bezoekers, maar ziet ook de voordelen van een netwerk waarin je informatie kan uitwisselen en kan samenwerken. Die samenwerking kan rondom verschillende thema's georganiseerd worden, variërend van divers aanbod en een inclusieve nachtcultuur, tot hoe om te gaan met middelengebruik en toegankelijkheid van de nacht. De behoefte om samen een sterke, diverse, creatieve en innovatieve nachtcultuur te ontwikkelen waar Nijmegen trots op kan blijven is groot bij de betrokkenen. Er ook behoefte aan contact met partijen buiten de nachtcultuur, zoals de gemeente, of andere instanties.

Om de waarde van de nachtcultuur voor Nijmegen te behouden en te versterken vereist samenwerking tussen de nacht en de gemeente, waarbij er vanuit beide perspectieven gekeken moet worden naar de knelpunten en kansen om tot uitvoerbare oplossingen te komen. Historisch gezien is er echter sprake van een duidelijke afstand tussen deze twee werelden.

De aard van nachtcultuur en lokale overheden verschillen aanzienlijk: zij opereren met uiteenlopende mate van flexibiliteit en snelheid. Nachtcultuur en overheid hebben elkaar niet altijd goed weten te vinden, ook niet in Nijmegen. Zowel de nacht als de gemeente dragen hier verantwoordelijkheid in.

Voor veel nachtelijke actoren is het bijvoorbeeld moeilijk om contact te leggen met de gemeente, inzicht te krijgen in processen en besluitvorming, of om toegang te vinden tot (financiële) ondersteuningsmiddelen, zoals cultuursubsidies. Daarnaast is er voor vragen vanuit de nacht geen centraal punt of een persoon met expertise op dit gebied bij de gemeente. Dit heeft een negatief effect op de consistentie en toegankelijkheid van het contact met de gemeente. Het verkleinen van deze kloof ligt zowel bij de nacht als bij de gemeente.

Kansen en Uitdagingen

Op basis van voorgaande hoofdstukken zien we de volgende kansen:

- In Nijmegen is een goede basis aanwezig voor nachtcultuur. Er is een levendige community met de wens en wil om de nachtcultuur te versterken en te verbeteren.
- Er is een bereidheid in de sector om meer samen te werken om de nachtcultuur in Nijmegen te versterken.
- Het publiek is overwegend positief over de kwaliteit en mate van nachtcultuur in de stad. Dit geldt voor zowel bezoekers als niet-bezoekers.
- Mensen ervaren een open sfeer in de nachtcultuur waar ruimte is voor anderen.
- In de nachtcultuur is aandacht voor een open en veilige sfeer, de wijze waarop dat gebeurt kan een voorbeeld zijn voor het uitgaansleven in algemene zin.

- Het belang van talentontwikkeling voor de groei en bloei van de nachtcultuur wordt breed onderschreven.
- Toegankelijkheid (sociaal en fysiek) wordt als belangrijk thema gezien door alle betrokkenen.
- Nachtcultuur heeft een positieve invloed op het imago van Nijmegen.
- Nachtcultuur heeft een positieve invloed op het welzijn van mensen.
- Nachtcultuur geeft een impuls aan de groei en bloei van de Nijmeegse cultuur.

Op basis van voorgaande hoofdstukken kunnen de volgende uitdagingen worden benoemd:

- Het aanbod is minder meerstemmig dan het potentiële publiek.
- Nieuwe makers/organisatoren vinden niet makkelijk hun weg in het bestaande netwerk.
- Hoewel het belangrijk wordt gevonden, is er in de praktijk weinig ruimte voor talentontwikkeling.
- Nachtcultuur is niet toegankelijk voor iedereen en er is te weinig informatie over hoe toegankelijk plekken echt zijn.
- Het behouden van een goede en veilige sfeer binnen de nachtcultuur en daarbuiten (nachtleven) is niet vanzelfsprekend.
- Voor sommige mensen heeft deelnemen aan de nachtcultuur een negatieve uitwerking op de gezondheid.
- De normalisatie van middelengebruik en hoe hiermee om te gaan door bezoekers en organisatoren/locaties.
- Er is een gebrek aan (betaalbare) ruimtes om te experimenteren en te ontwikkelen.
- Er is een gebrek aan (betaalbare) locaties om te programmeren.
- Het nachtcultuur netwerk bestaat niet, een deel uit het netwerk heeft informeel contact.
- Het contact tussen gemeente en nachtcultuur komt moeilijk op gang en niet duidelijk is waarvoor men elkaar kan aanspreken.

Thijs Custers is cultureel ondernemer en al acht jaar de organisator van ‘WTF’, een van de grootste drum & bass evenementen en de afgelopen jaren uitgegroeid tot een begrip in Nijmegen en omstreken. ‘De nacht biedt de vrijheid om te experimenteren en jezelf te ontdekken.’

Thijs begon met organiseren bij culturele vrijplaatsen zoals Waalhalla en Brebl in Nijmegen. Deze plekken boden hem de ruimte om te experimenteren en zonder veel risico's nieuwe ideeën te proberen. Die ervaring bracht Thijs naar Doornroosje, waar hij de kans kreeg om het nachtleven nieuw leven in te blazen. ‘Na de verhuizing miste het de allure van het oude pand, waardoor sommige feestjes en avonden niet meer aansloegen’, legt Thijs uit. ‘Ik kreeg de kans om daar nieuw leven in te blazen en dat is aardig gelukt.’

Nacht als levenskracht

Volgens Thijs is een levendig nachtleven essentieel voor een stad als Nijmegen. ‘Zonder een rijk nachtleven heb je maar de helft’, zegt hij. De nacht biedt volgens hem veel meer dan alleen een gelegenheid om te feesten. Het is ook een manier om je af te zetten tegen de sleur van het dagelijks leven. ‘Het draait om sociale cohesie en het samenbrengen van liefhebbers. De nacht is een viering van het leven. Bij ieder feestje zijn er mensen die iets nieuws ontdekken, en dat vind ik het mooiste van alles’, zegt Thijs.

Experiment onder druk

Toch maakt Thijs zich ook zorgen over het Nijmeegse nachtleven. Door de woningnood en het verdwijnen van de regeling Tijdelijk Anders Gebruiken (TAG) zijn veel vrijplaatsen verdwenen. ‘De TAG-regeling maakte het mogelijk om lege gebieden tijdelijk om te toveren tot culturele ontmoetingsplekken. Nu die regeling weg is, zijn er veel plekken verloren gegaan’, legt hij uit. Dit belemmert volgens hem de groei van nieuwe initiatieven. ‘Er zijn genoeg mensen met goede ideeën, maar als ze nergens terecht kunnen, wordt het moeilijk.’

Kansen voor de toekomst

Thijs blijft optimistisch over de toekomst, ondanks de uitdagingen. Hij ziet kansen in het herontwikkelen van plekken zoals het industrieterrein aan de Industrieweg. ‘Daar zou een nieuwe vrijplaats kunnen komen, maar de weg ernaartoe moet toegankelijk zijn’, zegt hij. Zijn visie is helder: ‘Ik hoop op een gezonde toekomst voor de Nijmeegse nacht, waarin er ruimte is om te experimenteren. Ook al gaan de kosten stijgen, het nachtleven moet toegankelijk blijven zodat het kan blijven bloeien.’

‘De nacht is een viering van het leven’

- Thijs Custers

5. Uitvoering

In de vorige hoofdstukken is de Nachtvisie beschreven.

Na vaststelling hiervan door de gemeenteraad gaan we aan de slag met de uitvoering hiervan. Ter informatie en illustratie geven wij in dit hoofdstuk in grote lijnen aan hoe we die uitvoering ter hand willen nemen voor de jaren 2025 en 2026. Welke activiteiten we concreet gaan ondernemen wordt nog nader bepaald in een uitvoeringsagenda. De Nachtvisie Nijmegen kent geen einddatum. In 2026 gaan we evalueren in hoeverre de uitvoering heeft bijgedragen aan onze ambitie en bepalen we hoe het vervolg er uit ziet. Onderstaand een aantal mogelijk denkrichtingen waarlangs we de uitvoering te hand kunnen nemen.

Beleid en nachtcultuur lijken op het eerste gezicht tegenstrijdige termen te zijn. Beleid wil dingen analyseren, verbeteren, afspraken maken, vastleggen en monitoren. Bij nachtcultuur gaat het meer om zelforganisatie, autonomie en eigenheid (geen bemoeienis van buitenaf). De tegenstelling tussen hoe nachtcultuur werkt en hoe beleid werkt is een schijnbare. Op doelniveau vinden beide gremia elkaar. Dat zit in de consensus over de waarde van de nachtcultuur voor de stad en het gedeelde gevoel van urgentie om de nachtcultuur te ondersteunen en te versterken opdat deze van waarde blijft voor Nijmegen.

Deze visie beoogt de basis te leggen voor structurele aandacht voor nachtcultuur en biedt met dit hoofdstuk over hoe uitvoering plaats zou kunnen vinden een toekomstperspectief. In deze visie hebben we laten zien dat nachtcultuur waarde heeft voor stad. Wat de precieze impact is van nachtcultuur is moeilijk te meten. Omdat er vaak sprake is van een indirecte impact. Die indirecte impact hebben we in deze visie nader geduid.

Het huidige beleid van de gemeente is voornamelijk gericht op het brede uitgaansleven en is meer regulerend en sturend van aard (vergunningen, handhaving, preventie). In de nachtvisie maken we de beweging naar faciliterend beleid (mogelijk maken) en beleid gericht op het stimuleren van bepaalde ontwikkelingen in de nachtcultuur. Van belang is dat het beleid niet de inhoud dicteert. Die is aan de nachtcultuur. Voor de toekomst moet een goed evenwicht tussen 'bemoeien' en 'loslaten' worden gevonden. Om de waarde van nachtcultuur voor Nijmegen beter te benutten is een aanpak nodig die draait om samenwerking met de stad.

Herziening Horecanota

Sinds 2007 is de Horecanota Gastvrij Nijmegen van toepassing waarin onder meer beleidsregels voor de horecasector in de binnenstad zijn opgenomen. De horecanota wordt herzien in samenspraak met de horeca, locatie- en clubeigenaren, (oud) broedplaatsenbeheerders en cultureel ondernemers. Vanuit de nachtvisie wordt de nadrukkelijke behoefte aan nieuwe locaties (binnen en buiten het centrum) meegegeven. Belangrijk is dat de nachtcultuur als serieuze gesprekspartner te zien bij het ontwikkelen van de nieuwe Horecanota.

Toegankelijke nachtcultuur

We blijven vanuit Actieprogramma inclusie aandacht besteden aan de toegankelijkheid van plekken. Daarnaast sluit de gemeente zich aan bij het platform Ongehinderd. Met hen gaan we het komende jaar de toegankelijkheid van MKB locaties in kaart brengen. Ook krijgen deelnemende ondernemers en organisaties advies over het verbeteren van de toegankelijkheid van hun locatie. Uitgaansgelegenheden kunnen hier ook aan deelnemen. Via dat platform worden locaties ondersteund richting een betere toegankelijkheid en kunnen inwoners en bezoekers informatie vooraf krijgen zodat ze weten in hoeverre plekken toegankelijk zijn.

Een veilige nachtcultuur

Op de thema's veilige nachtcultuur, middelengebruik, gezondheid, discriminatie en inclusie – breed maatschappelijke thema's die ieder hun eigen uiting krijgen in de nacht - is overleg met de betrokken groepen en gemeenschappen essentieel voor het ontwikkelen van impactvol beleid. Daar gaan we meer op inzetten.

De KVV (Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan) is een overlegorgaan waarbij gemeente, horeca, politie, huis voor de binnenstad met elkaar samenwerken om het uitgaan in Nijmegen fijn en veilig te houden voor iedereen. Een effectieve aanpak van criminaliteit en het voorkomen van onveiligheid in het Nijmeegse uitgaansleven kan alleen als gemeente, horeca en politie samen optrekken, hun visie op veiligheid afstemmen, inzicht hebben in de problemen die betrokkenen ervaren, een gezamenlijk doel hebben en samen afspraken maken over de aanpak. De KVV brengt betrokken partijen samen, brengt de problemen in kaart en zorgt voor een gezamenlijke aanpak. De stichting Nachtburgemeester Nijmegen is aangesloten bij de KVV om het standpunt vanuit uitgaanders en de brede nachtcultuur in te brengen. Daarnaast zijn ze betrokken bij een aantal actiepunten van de KVV, namelijk discriminatie en seksuele intimidatie. Op deze manier wordt veilig uitgaan echt een gezamenlijke verantwoordelijkheid en kun je samen één signaal afgeven richting uitgaanspubliek en omwonenden.

Het programma Veilige Steden (voor vrouwen en meisjes in de openbare ruimte en horeca) kent een meerjarig beleidsplan (2023-2026). Nijmegen heeft zich aangesloten bij het landelijk Programma Veilige Steden. Dat programma richt zich specifiek op veiligheid van vrouwen en meisjes in de publieke ruimte en horeca. Er is een Nijmeegs meerjarenplan opgesteld om de veiligheid te versterken. Doel van het meerjarenplan 2023-2026: We beogen dat seksuele intimidatie afneemt en dat vrouwen/meisjes zich gesteund en veilig voelen in de publieke ruimte en tijdens het uitgaan. 'Stimuleren van positief gedrag in het uitgaansleven en bij evenementen' is één van de actiepunten.

We ondersteunen activiteiten die daaraan kunnen bijdragen. Acties op dit programma dragen overigens niet alleen bij aan veiligheid van vrouwen/meisjes, maar ook aan andere inwoners in Nijmegen die te maken hebben met seksueel grensoverschrijdend gedrag in de publieke ruimte en horeca.

In 2024 zijn we gestart met de aanpak 'De (studenten)tijd van je leven!'. Deze aanpak richt zich op onderwijsinstellingen en studenten (verenigingen). IrisZorg preventie heeft hierbij de rol van projectleider.

Doelen van de aanpak zijn;

- ontwikkelen en implementeren van een alcohol (en drugs) beleid binnen het onderwijs;
- beter en eerder signaleren van problematisch middelengebruik door onderwijsinstellingen en studentenverenigingen;
- opzetten van een structurele samenwerking tussen Iriszorg en de onderwijsinstellingen RU, HAN, ROC en Yuverta en aanhaken van ketenpartners in de stad die linken aan deze aanpak.

Daarnaast is de voorbereiding in gang gezet voor deelname aan een project van Bureau Objectief, het Trimbos-instituut en TNO. Het gaat om een pilot van de STAD-aanpak (STockholm prevents Alcohol and Drug problems). De doelstelling van het project is de preventie van overmatig alcohol- en drugsgebruik onder uitgaanders door middel van de doorontwikkeling, implementatie en evaluatie van de STAD-aanpak in Nederland. Dit project sluit goed aan bij de wensen van de horeca om meer training voor personeel als het gaat om middelengebruik. De aanpak richt zich op drie werkzame elementen: training van horecamedewerkers en beveiligers, handhaving en controle en het stellen van een gezamenlijke norm.

Groei en bloei van de nachtcultuur in het cultuurbeleid

De Nijmeegse nachtcultuur heeft, net als andere vormen van cultuur, ondersteuning nodig om sterker te worden en te innoveren. De Nijmeegse cultuurvisie kent drie programmalijnen die ook gelden voor de nachtcultuur. Het gaat om 1) cultuur voor en door iedereen, 2) Aantrekkingskracht van Nijmegen vergroten door middel van cultuur en 3) ruimte voor innovatie en creativiteit. De uitvoering van deze programmalijnen zien we als volgt voor ons:

Bestaande subsidies

Nachtcultuur is integraal onderdeel van cultuur. De regelingen die open staan voor culturele partijen staan ook open voor partijen uit de nachtcultuur (mits ze aan de voorwaarden voldoen). Een van de regelingen is de Groeispurt regeling van de gemeente, een regeling die jonge makers verder helpt.

Deze regeling wordt via de Cultuurscout uitgevoerd. De cultuurregelingen zijn nog te weinig bekend bij de makers uit de nachtcultuur. Al worden ze wel langzamerhand gevonden, zo heeft Waalhalla een meerjarige subsidie gekregen voor nachtprogrammering. We gaan meer aandacht besteden aan het breder onder de aandacht brengen van de cultuurregelingen.

Aanjaagfonds Nachtcultuur

We creëren kansen voor (nieuwe) makers door een nieuw aanjaagfonds. Dit is een laagdrempelige manier van subsidiëren met een kleine startsubsidie. In Nijmegen kennen we verschillende culturele regelingen die zo worden uitgevoerd.

Bijvoorbeeld de Groeispurtregeling (€60.000,00) voor jonge makers en een regeling voor urban cultuur en sport (€15.000,00). Een aanjaagfonds voor nachtcultuur kan op een vergelijkbare manier worden uitgevoerd. We starten in 2025 en in 2026 met een proef om uit te proberen hoe dit het beste aangepakt kan worden. We stimuleren en faciliteren daarmee (nieuw) aanbod en geven makers de kans zich te ontwikkelen.

Broedplaatsenbeleid

Het gebrek aan plekken voor de nachtcultuur waar ruimte is voor experiment, vernieuwing en een kweekvijver voor talenten is vaak genoemd door verschillende gesprekspartners uit de nachtcultuur in aanloop naar deze visie.

De gemeente Nijmegen maakt een nieuw broedplaatsen beleid. Broedplaatsen worden vaak geassocieerd met de rafelranden van de stad, maar echte rafelranden zijn er steeds minder. Betaalbare ruimte om te experimenteren is schaars. De groei en verdichting van de stad geeft nog meer druk op de beschikbare ruimte. In ons broedplaatsenbeleid werken we verder uit wat we in Nijmegen onder broedplaatsen verstaan, welke plek we broedplaatsen in onze stedelijke ontwikkeling willen geven en hoe wij ons als gemeente daarvoor in gaan zetten. We bekijken hoe en met welk doel we broedplaatsen vaker als vast element in gebiedsontwikkelingen op kunnen nemen.

Daarbij gaat het ons niet alleen om het benutten van tijdelijk beschikbare locaties voor atelierruimtes, maar vooral ook om de meerwaarde die kunstenaars of andere vormen van (nacht)cultuur kunnen hebben voor de transformatie van een gebied – al dan niet in combinatie met andere functies en activiteiten (uit startnotitie broedplaatsenbeleid). Het nieuwe broedplaatsenbeleid kan ook ruimte bieden aan initiatiefnemers uit de nachtcultuur. Verschillende partijen uit de nachtcultuur denken actief mee met het nieuwe broedplaatsenbeleid. Het broedplaatsenbeleid kent een eigen proces en financiering.

Professionalisering

Een sterke nachtcultuur is gebaat bij professionalisering, kennisuitwisseling en een sterk netwerk. Voor het jaar 2024 geven we subsidie om een symposium over de nachtcultuur te organiseren. Het symposium wordt door stichting Doornroosje georganiseerd. Doel van het nachtsymposium is een bijdrage te leveren aan de doorontwikkeling van een aantrekkelijke nachtcultuur in Nijmegen. Het nachtsymposium wil dit bereiken door bezoekers, makers en verbonden partijen beter met elkaar te verbinden, samen te verdiepen op de inhoud en de sector in zijn geheel te versterken.

Binnen de nachtcultuur is veel kennis aanwezig. Er wordt op informele wijze overgedragen. Dat gebeurt op a-structurele, persoonlijke basis. Die kennis is heel waardevol. Er kan een slag worden geslagen door deze kennisoverdracht te structureren. Bijvoorbeeld via de Cultuur Academy, een platform voor culturele kennis in Arnhem en Nijmegen. Zij kunnen de aanwezige kennis ontsluiten. We gaan de Cultuur Academy vragen om hun aanbod beter af te stemmen op de behoeftes van de Nijmeegse nachtcultuursector.

Samenwerking en versterken van het netwerk

Er is zowel vanuit de gemeente als de nachtcultuur behoefte aan samenwerking, waarbij vanuit beide perspectieven gekeken kan worden naar de knelpunten en kansen om tot uitvoerbare oplossingen te komen. Nachtcultuur en de gemeente hebben elkaar niet altijd goed weten te vinden.

In de uitvoering gaan we kijken naar hoe we de nachtcultuur vanuit de gemeente kunnen ondersteunen en versterken. Dat betekent dat we naar onze interne processen moeten kijken. Hoe hebben we dit georganiseerd en hoe kan dat beter. Het gaat om het aanpakken van fundamentele problemen zoals moeilijke bereikbaarheid, hoge drempels en het gebrek aan aanspreekpunten.

Het proces van het ontwikkelen van de Nachtvisie heeft een groot aantal spelers, partijen en stakeholders die tot dan toe onbekend waren in beeld gebracht. Deze groep is van grote waarde doordat ze hun denkkraft in willen/kunnen zetten bij het ontwikkelen van beleid op nachtcultuur en in het verlengde op het brede uitgaansleven. Hoewel het belang van samenwerking wordt onderkend, komt deze om verschillende redenen niet goed van de grond. Terwijl men wel overtuigd is dat door samen te werken met elkaar, de aantrekkingskracht van de Nijmeegse nachtcultuur in zijn geheel groter wordt.

In de gesprekken die zijn gevoerd blijkt dat er nog veel onbekendheid is over en weer tussen nachtcultuur en gemeente. De rol van een bruggenbouwer kan van grote meerwaarde zijn richting een structurele samenwerking en uitwisseling tussen de gemeente en de nacht. Bij de invulling van de rol van een bruggenbouwer moeten we wel rekening houden met een paar aspecten.

De partijen binnen de nachtcultuur hebben globaal dezelfde intrinsieke doelstelling: het belang van de nacht versterken en deze beter voor het voetlicht brengen om nachtcultuur in alle facetten mogelijk te maken. Maar het is niet zo dat de nachtcultuur bestaat uit één homogene groep. De behoefte van een startende maker, of organisatoren van een klein underground event zijn heel anders dan de behoeften van een grote nachtclub. Al die stemmen moeten er zijn want de nachtcultuur is gebaat bij een zo divers mogelijk aanbod. Een goede bruggenbouwer heeft oog voor de verscheidenheid van de nachtcultuur en beseft dat een breed palet aan activiteiten en actoren nodig is.

Een bruggenbouwer, een aanspreekpunt voor en vanuit de nachtcultuur kan veel betekenen. Stichting Nachtburgemeester Nijmegen (NBN) zet zich al in voor de ontwikkeling van een diverse en sterke nachtcultuur in Nijmegen. De stichting heeft afgelopen jaar laten zien dat ze een brug kan zijn tussen beleid en nachtcultuur en ontvangt daar subsidie voor. We gaan met de stichting in gesprek of ze deze rol voor de jaren 2025 en verder kunnen doorontwikkelen rekening houdend met bovenstaande. De komende jaren moet blijken of de stichting de netwerkfunctie voor de brede nachtcultuur kan oppakken.

Aanspreekpunt binnen de gemeente

Naast de stichting is het nodig dat er binnen de gemeente Nijmegen een duidelijk aanspreekpunt komt voor de nachtcultuur, dat ambtelijke vraagstukken en processen domein en afdelingsoverstijgend kan aanvliesen. Er ligt hier een actieve rol voor de gemeente, de bereidheid om samen te werken is nodig voor succes. Op dit moment wordt elke vraag of kwestie vanuit de nachtcultuur beantwoord vanuit verschillende beleidsterreinen. Om de nachtcultuur effectief te ondersteunen en stimuleren is een meer integrale insteek nodig.

6. Colofon

Gemeente Nijmegen
Oktober 2024

Extra teksten

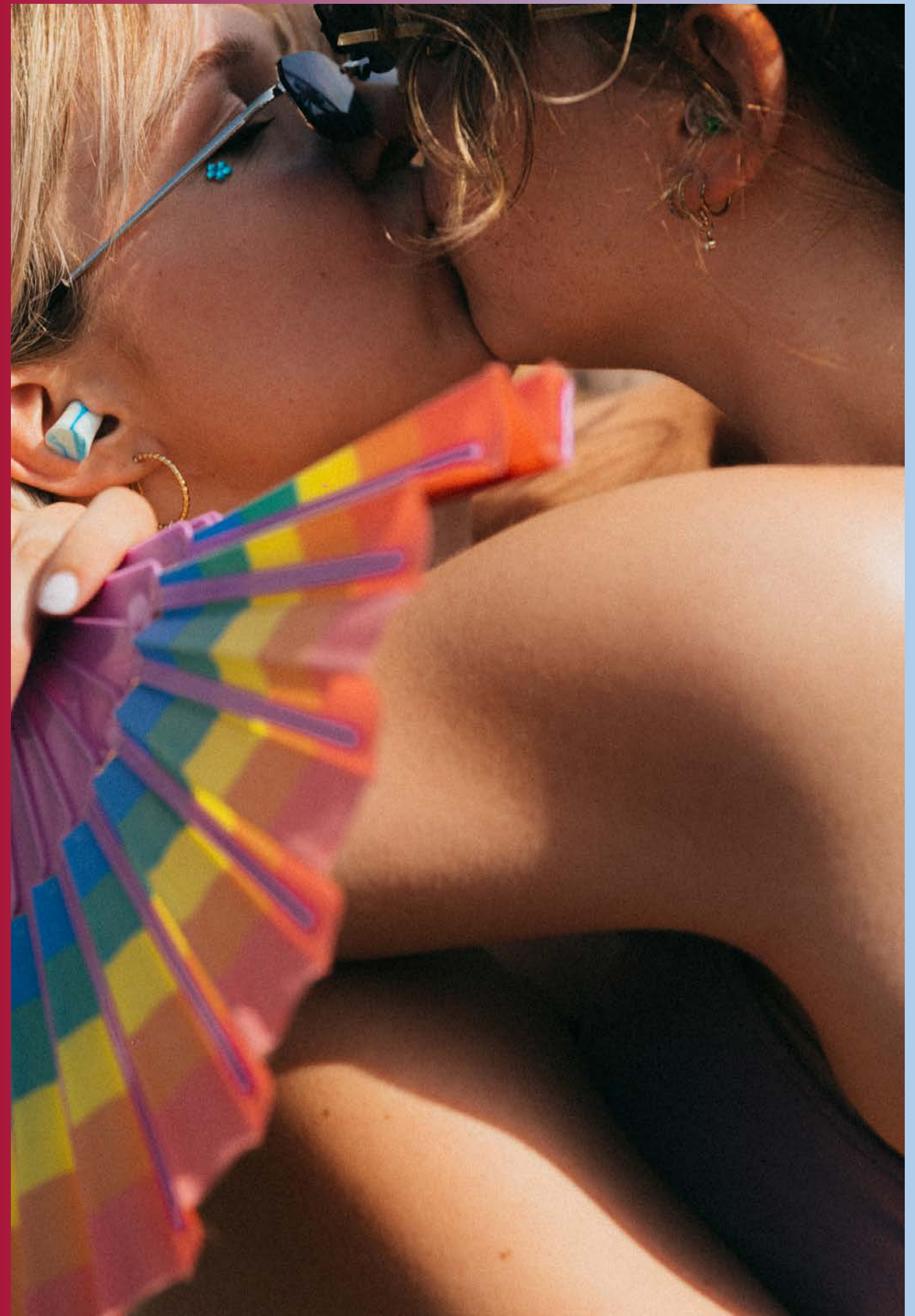
Belinda Limani (profielen nachcutluur)
Alex van der Hulst (Een dansgeschiedenis)

Fotografie

Elske Nissen - P 3 (Subcultuur), P 27 (Planet Rose), P 30 (Planet Rose)
Drift - P 4, P 59
Juliette Klaassen - P 9, 12, 54 (Stadsdebat Nachtvisie)
Maartje ter Horst - P 10
@workbyphotofelix - P 27 (Forza)
Sander van de Ven - P 43 (Subvierdaagse), P 31 (Planet Rose) P39 (Drift)
Jesse Wensing - P 18 (Planet Rose)

Vormgeving

Jesse van der Berg

7. Bijlagen

Een dansgeschiedenis

Van donkere kelders tot grote festivals. De Nijmeegse nachtcultuur heeft de afgelopen 35 jaar een grote transformatie ondergaan, maar heeft daardoor ook een eigen gezicht gekregen. Een dansgeschiedenis.

Het is ondoenlijk het beginpunt van muziekstijlen of subculturen vast te stellen. Altijd kun je verder terugkijken en daar invloeden vinden die leidden tot wat uiteindelijk is ontstaan.

Zo kent ook de Nijmeegse nachtcultuur vele vaders en moeders. Fenomenen ontstaan tegelijkertijd en onafhankelijk van elkaar. Omdat de tijd er rijp voor is, de gelegenheid er ligt en er een behoefte blijkt.

Een beginpunt, en dus niet hét beginpunt, van de Nijmeegse nachtcultuur ligt aan de Graafseweg in Nijmegen. In Club Keizer Karel (Club KK) is de vermaarde dancepionier Ben Liebrand in de jaren tachtig de vaste dj. Volgens het boek Mary Go Wild “een van de eerste plekken in Nederland waar dancemuziek te horen is”, ook wel de iT van het Oosten genoemd, zegt Peter Entjes (DJ Pure) in hetzelfde boek.

Diogenes

Pure behoort tot de pioniers in Nijmegen als de house aan het eind van de jaren tachtig in vele landen voet aan de grond krijgt. Net als zijn collega Lady Aïda in Eindhoven kijkt Pure goed naar wat er gebeurt in Duitsland en België. Het zorgt ervoor dat deze steden minder afhankelijk zijn van wat er in de Randstad gebeurt en meer een eigen plan kiezen.

Toch gaan ook de ontwikkelingen in Amsterdam niet aan Nijmegen voorbij. Programmeur Joy Arpots nodigt in 1988 de Amsterdamse RoXY uit bij studentenpodium Diogenes. DJ Eddy de Clercq komt met een bus Amsterdamse houseliefhebbers naar het zaaltje aan de Van Schaeck Mathonsingel om een feest te geven.

House is in 1988 pas net doorgebroken in Amsterdam.

Eddy de Clercq moet de nodige weerstand overwinnen voordat een klein publiek in de Summer of Love in 1988 eindelijk om is voor de housemuziek. Voor die tijd wordt het verguisd en krijgt hij als dj met veel agressie te maken vanuit het publiek. Dat de bezoekers van de RoXY enthousiast zijn en dat er uitnodigingen komen om ook voor een Nijmeegs nachtpubliek te draaien, wil niet zeggen dat de nieuwe dance nu ook door de grote massa gewaardeerd wordt. Het feest in Diogenes is eenmalig en ook voor DJ Pure is het zoeken naar plekken om house te kunnen draaien. Hij probeert het in 1989 bij de Kiss Kiss Club in O42, maar het publiek hoort dan toch nog liever de hedendaagse hits, vertelt Pure in Mary Go Wild. Toch zijn er ook andere plekken waar hij terecht kan, zoals de kelder van eetcafé De Plak waar hij vanaf 1988 al kan draaien. Tussen de vele verdwenen zaaltjes en podia in Nijmegen is die kelder van De Plak een locatie waar op dezelfde plek nog steeds dancefeestjes worden gegeven net als 35 jaar daarvoor.

De Swing

Er is een groot, grijs gebied tussen de vroege house en wat er rond 1990 in de Top 40 staat en op Radio 3 te horen is. In discotheek De Swing aan de Molenstraat is muziek uit dat grijze gebied te horen. De scholieren en studenten die de club bezoeken, wordt muziek voorgeschoteld die door leeftijdsgenoten wordt uitgekozen. De dienstdoende dj's zijn veelal studenten en zij krijgen in De Swing de vrije hand. Die speelruimte nemen ze om hun favoriete muziek te draaien. Na de new wave wordt in de jaren tachtig de postpunk populair. Drumcomputers en synthesizers krijgen een steeds grotere rol in alternatieve en populaire muziek. De doemgedachte beheerst zowel de muziek als de in het zwart uitgedoste bezoekers van De Swing. Maar de discotheek wordt ook geroemd om de diversiteit. Zoals kenmerkend is voor de nachtcultuur komen verschillende groepen samen die elkaar overdag niet vinden.

Er zit iets paradoxaals in deze hoogtijdagen van De Swing, een commerciële uitgaansgelegenheid is een pleisterplek voor een alternatief publiek. Bezoekers van De Swing kijken inmiddels met nostalgie terug op de dansavonden waar je onafgebroken de hele nacht door kon dansen. Vaak gaan dergelijke herinneringen gepaard met de opmerkingen: “zulke plekken zijn er niet meer in Nijmegen.” Doorgaans heeft een jonger publiek daar een andere mening over. Dat laat onverlet dat De Swing een belangrijke broedplaats is geweest voor organisatoren die hun loopbaan hebben vervolgd in de muziek. Veel van de dj's uit De Swing gaan na het verdwijnen van de disco verder als dj in Merleyn, ook worden ze bij Doornroosje actief.

Het studerende, vaak alternatieve, uitgaanspubliek in het centrum van Nijmegen wijkt na het verdwijnen van De Swing in de jaren negentig uit naar Gonzo (enkele deuren verderop in de Molenstraat) en Merleyn. Waar Gonzo een kelder is met beperkte dansmogelijkheid en een voorkeur voor stevige rock, kiest Merleyn – in bezit van een flinke dansvloer – voor wat meer thematische avonden en een brede waaier aan dansmuziek. Een belangrijke, beginnende dj die vanuit De Swing komt en in Merleyn verder werkt aan het verfijnen van zijn techniek is St Paul. Voor hem en ook voor het uitgaanspubliek dat in de jaren negentig uitgaat in Gonzo, Merleyn of Diogenes staat het liedje nog centraal. Dat is een contrast met de liefhebbers van dance, die zijn meer bezig met nummers die in elkaar overlopen en een geheel vormen die hen zelfs in een andere gemoedstoestand brengen, liefst in euforie. Daarvoor moeten we weer even terug in de tijd.

Extravaganza

De dj's die gegrepen zijn door de dance in de jaren tachtig moeten die muziek aanvankelijk nog wat verstoppen tussen andere muziek. Langzaam komen er plekken en avonden waarop de dance steeds langer en duidelijker mag klinken. Als het publiek voor de house gaat groeien en het keldertje van De Plak te klein wordt, is er een uitwijkmogelijkheid richting De Drang. De voormalige discotheek Lord Nelson aan de Parkweg blijkt echter ook niet de ideale plek om het dancepodium van de stad te worden. De Drang is een van de vele namen die het voormalige Belgische consulaat krijgt in de opeenvolging van horecagelegenheden.

Later heet het ook nog Discotheek België en De Revolutie.

In de kelder van De Plak wordt ook nog het dancefeest Extravaganza geboren. Dit housefeest breekt vanwege de populariteit ook uit naar grotere zalen in Nijmegen. Zo is er een editie in de Paraplufabriek in Nijmegen. Maar de plek waar de nachtcultuur van Nijmegen wordt geïnstitutionaliseerd, is uitgerekend het podium dat pas heel laat plek inruimt voor de muziekstijl.

Doornroosje

Doornroosje heeft in de jaren negentig veel dansavonden en -nachten. In 1988 en 1989 worden pogingen gedaan om de eerste dancefeesten te organiseren, maar het publiek is niet geïnteresseerd. Doornroosje blijft lange tijd de plek voor (post)punk en gitaargeweld. Vanaf 1993 heeft Doornroosje wel weer een dansavond onder de noemer Ultimate Dance Construction. Een van de dj's is Willem van Zeeland, afkomstig van De Swing. In het boek *We Do Music* over 40 jaar Doornroosje, zegt hij: ‘De Swing was commerciëler op zaterdag, Gonzo was op rock gericht, je merkte alleen dat het minder druk was op Ultimate Dance Construction als housefeest Extravaganza in de stad werd georganiseerd. Er was op UDC een bijzondere muziekmix van gitaren, metal, house, techno, afrobeat en latin. Je kon er ver gaan als DJ, het publiek danste op de raarste dingen.’ Via wat andere namen en verschillende stijlen evolueert de Ultimate Dance Construction in 1995 en 1996 tot Planet Rose. “Nadat De Drang in Nijmegen was gesloten, liepen de danceliefhebbers een beetje met hun ziel onder de arm. Doornroosje vulde dat gat op”, zegt DJ Pure in *We Do Music*. De drijvende kracht achter de opkomst van de vaste en pure danceavond in Doornroosje is danceprogrammeur Ger Laning.

Na 1995 schrijft Doornroosje historie op dancegebied. Door jonge artiesten als Dave Clarke, Daft Punk en Surgeon naar Nijmegen te halen, wordt er naam gemaakt. Het publiek weet dat Planet Rose de plek is voor stevige techno waar de hele nacht op kan worden doorgedanst. Ook de pioniers van de techno voelen zich thuis in Nijmegen. Ger Laning in We Do Music: “Jeff Mills vond het hartstikke leuk in Doornroosje. Het deed hem denken aan de Warehouse in Chicago. Hij kon vier uur achter elkaar doen wat hij wilde. Er hing een undergroundsfeer en zeker de tweede en derde keer zijn we ons te buiten gegaan aan speciaal decor. Hij vond het geweldig, wij vonden het geweldig en het publiek vond het geweldig. Alles viel samen. En dat voor tien gulden. Hij wilde ook niet anders dan in Doornroosje draaien.”

Peter Entjes vult in het boek aan: “‘I feel like home’, zei Jeff Mills toen hij Doornroosje binnenliep. Een oud gebouw, veel graffiti, bloedheet en stampvol. Het deed hem denken aan Detroit en Chicago. Het publiek was zo uitzinnig, dat bleef maar juichen.”

Waaghals

Naast Planet Rose heeft Doornroosje ook nog jungleavonden onder de noemer Jungle Galaxy. Het blijft enkele jaren bestaan, maar heeft niet die lange adem die Planet Rose wel heeft. De populariteit van de danceavonden heeft ook gevolgen voor het aantal dj's uit Nijmegen. Niet alleen de organisatoren zijn danceliefhebbers en soms ook zelf dj's, er zijn ook lokale talenten nodig om de avonden te openen. Naast dj's als Pure en St. Paul worden ook Esta, Camiel, Hansz, Jan Liefhebber, Mark Wanders en vele anderen bekende Nijmeegse dj-namen. Zij kopen hun vinyl bij platenwinkel De Waaghals waar ook de nodige dj's een baan hebben.

Vanaf 2000 is Darko Esser de danceprogrammeur in Doornroosje. Het wordt een steeds steviger onderdeel van het podium, ook omdat Esser (zelf dj, producer en labeleigenaar) doorgaat met het halen van wereldna-men naar Planet Rose. De dance is dan inmiddels zo populair in Nederland dat er in Nijmegen ruimte is voor nog een dancepodium.

Eind 2001 gaat The Matrixx open in Dukenburg. De oprichters gaan voor een groter publiek en een chiquere uitstraling. Waar Doornroosje gesubsidieerd wordt door de gemeente werkt The Matrixx volledig commercieel. In de club zijn ook veel stijlen te horen die in Doornroosje weinig aan bod komen zoals trance en hardstyle. The Matrixx blijft uiteindelijk tot 2014 als club bestaan. Daarna gaat de organisatie verder op de eerder ingeslagen weg van de eendaagse festivals.

Emporium

Emporium is het eerste grote dancefestival aan de rand van Nijmegen. Bij recreatieplas de Berendonck organiseert The Matrixx in 2005 de eerste editie van het dancefestival. Het opent de deur voor andere festivals. Zo wordt Drift een bekende naam na geslaagde feesten in Doornroosje en elders in de stad. De organisatoren wagen met succes de sprong naar grotere plekken en organiseren in en om de Vasim het Drift festival. Op die plek komen (en gaan) meerdere concepten en festivals. Denk aan Oddstream, Subcultuur of het Zusje van Debbie. Ook het nabijgelegen Waalhalla is een locatie waar veel dancefeesten plaatsvinden.

Het gebruik van een voormalig industriële ruimte voor de Nijmeegse nachtcultuur past in een traditie van dancefeesten in gebouwen die wachten op de sloop, gekraakte panden en feesten in de buitenlucht. Net als bij de Engelse raves is de illegale tak van de nachtcultuur een belangrijk onderdeel van de scene. Met feesten in de oude mensa, de voormalige Dobbelmanfabriek, een kraakboerderij voorbij Berg en Dal, het Waalstrand en in oude forten en overdekte locaties langs de Waal zijn er genoeg feesten in het verleden aan te wijzen waar geen vergunning werd aangevraagd en de bezoekers aan elkaar doorvertelden waar ze die nacht moesten zijn. Het trok organisatoren aan die op een laagdrempelige manier een feest wilden organiseren in een vorm die (in hun ogen) niet op een legale manier te geven was.

Nachtcultuur van nu

In het centrum van Nijmegen heeft de nachtcultuur in de loop der jaren ook voet aan de grond gekregen. Ruig, Rolluik, Paak en verschillende locaties in de Molenstraat zijn opvolgers van verdwenen clubs als Inferno, Sterre en Club Kolonie. Tijdens de Vierdaagsefeesten wordt er de hele avond en nacht gedanst waarbij Matrixx At The Park en Club Voerweg volop inzetten op dance. Ook het dansen in de buitenlucht heeft een plek veroverd. Naast festival Drift is ook Doornroosje naar buiten getrokken en organiseert jaarlijks Het Nest in het Goffertpark.

Het Berlijn van Nederland, zo is het Nijmeegse nachtleven weleens trots genoemd. Veel had te maken met de stevige techno die in het oude pand van Doornroosje te horen was dat deed denken aan de techno in Oost-Berlijnse fabrieksgebouwen. Toch geeft de vergelijking ook een kenmerk van de Nijmeegse nachtcultuur aan. Liefhebbers die zelf een plek creëren om te dansen en te feesten op de muziek die zij leuk vinden.

In de loop der jaren is er een evenwicht gevonden tussen muziek en dansvloeren die zonder subsidie niet te horen of te bezoeken zijn, en de meer commerciële nachtcultuur. Ondanks de verschillen tussen deze twee groepen geven ze van oudsher aan niet zonder elkaar te kunnen. Wat de een laat liggen, doet de ander, zodat er voor verschillende doelgroepen iets te doen is. Nijmegen is daarmee een stad geworden waar in het nachtleven genoeg te beleven is en mensen voor specifieke evenementen en avonden graag van buiten de stad naar Nijmegen komen. Nijmegen is op dancegebied een generalist met vele verschillende specialiteiten

Tekst: Alex van der Hulst

Bijlage 2

Peiling over nachtcultuur

Ten behoeve van een Nijmeegse nachtvisie

30 januari 2024

Opgesteld door: bureau Onderzoek en Statistiek, gemeente Nijmegen

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Samenvatting	4
Inleiding	7
Bekendheid met en bezoek van de nachtcultuur in Nijmegen	8
Meningen van wel- en niet-bezoekers over de nachtcultuur	11
Beelden van bezoekers over de nachtcultuur in Nijmegen	14
Veiligheidsbeleving in de Nijmeegse nachtcultuur	18
Bezoek van nachtcultuur buiten Nijmegen	20

Samenvatting

Voor het proces om te komen tot een Nijmeegse nachtvisie is in de periode eind december 2023 tot half januari 2024 een peiling uitgevoerd over de Nijmeegse nachtcultuur. Daaraan hebben 2.234 personen deelgenomen, onder wie 1.454 bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur.

Bezoek Nijmeegse nachtcultuur

In de vragenlijst voor de peiling is als volgt uitgelegd wat de gemeente onder nachtcultuur verstaat: “Bij nachtcultuur gaat het om alles rondom muziekpodia, clubs, horecagelegenheden, dancefestivals en andere plekken waar tussen 22.00 en 06.00 uur cultuur geprogrammeerd wordt (bijvoorbeeld optredens van DJ’s of bands). Festivals, die eerder beginnen maar na 22:00 uur nog doorlopen, rekenen we ook tot de nachtcultuur.”

- Naar schatting 1 op de 5 volwassen Nijmegenaren bezoekt de Nijmeegse nachtcultuur maandelijks of wekelijks. Daarnaast bezoekt ruim 40% deze 1 of enkele keren per jaar.
- Van de 18-34-jarigen bezoekt 91% de Nijmeegse nachtcultuur. Met het stijgen van de leeftijd neemt dit percentage af tot 22% van de 65-plussers.
- De meeste bezochte soorten zijn nachtcultuur in Doornroosje/Merleyn, horecagelegenheden en clubs en ook dancefestivals.
- De meest genoemde redenen voor het bezoeken van nachtcultuur zijn ‘dansen/feesten’ en ‘sociale contacten’, gevolgd door ‘mijn favoriete artiesten/DJ’s zien’, ‘uitlaatklep’, ‘ontsnappen aan de dagelijkse sleur’ en ‘nieuwe muziek ontdekken’. Studenten noemen daarnaast relatief vaak ‘middelengebruik (drank/drugs)’.

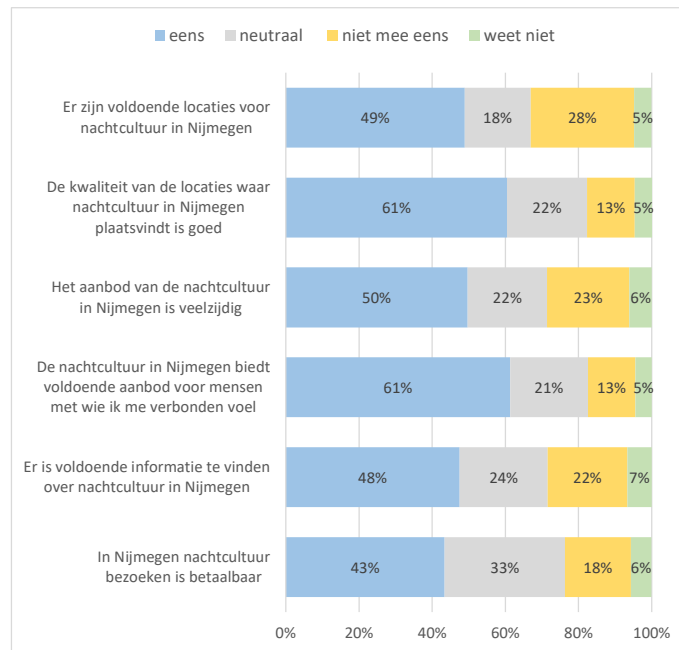
Meningen van bezoekers en niet-bezoekers over de Nijmeegse nachtcultuur

- Bijna alle bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur vinden dat nachtcultuur een plek hoort te hebben in Nijmegen. Ook van de niet-bezoekers is een meerderheid die mening toegedaan (63%); een relatief kleine groep niet-bezoekers vindt dat nachtcultuur geen plek hoort te hebben in Nijmegen (7%) (rest ‘neutraal’ of ‘weet niet’).
- Voor een ruime meerderheid van de Nijmegenaren, die maandelijks of wekelijks de Nijmeegse nachtcultuur bezoeken (88%), is de nachtcultuur een belangrijke reden om in de stad te (blijven) wonen.
- Van de frequente bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur vindt 28% dat deze vooral in de binnenstad moet plaatsvinden; een grotere percentage van deze groep (47%) is het daar niet mee eens (rest ‘neutraal’ of ‘weet niet’). Bij de niet-bezoekers is dat andersom; 44% vindt dat de nachtcultuur vooral in de binnenstad moet plaatsvinden en 24% vindt van niet.
- Circa de helft van de bezoekers is het niet eens met de stelling dat de nachtcultuur vooral op studenten gericht is; een lager percentage van circa 30% is het daar wel mee eens (rest ‘neutraal’ of ‘weet niet’). Bij de niet-bezoekers zijn de meningen gelijkelijk verdeeld (30% ‘eens’ en 30% ‘oneens’).
- Van de niet-bezoekers is 33% het eens met de stelling dat nachtcultuur voor veel overlast voor bewoners zorgt; 11% vindt dat dat niet het geval is (rest ‘neutraal’ of ‘weet niet’).

- Zestig procent van de niet-bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur is het eens met de stelling dat de nachtcultuur niks voor hen is; 15% is het hier niet mee eens (rest 'neutraal' of 'weet niet').

Beelden van bezoekers over de Nijmeegse nachtcultuur

- Over het aantal locaties voor nachtcultuur, de kwaliteit van de locaties en de veelzijdigheid van het nachtcultuuraanbod zijn duidelijk meer bezoekers tevreden dan ontevreden (zie figuur hieronder).

- Bijna de helft van de bezoekers vindt dat er voldoende informatie te vinden is over de nachtcultuur in Nijmegen, 22% vindt van niet (rest 'neutraal' of 'weet niet').
- 43% van de bezoekers vindt dat in Nijmegen nachtcultuur bezoeken betaalbaar is, 18% vindt van niet (rest 'neutraal' of 'weet niet').
- Voor ruim tachtig procent van de bezoekers geldt dat men zich welkom voelt, dat men de sfeer goed vindt en dat men het gevoel heeft zichzelf te kunnen zijn in de Nijmeegse nachtcultuur. Ook geeft een meerderheid van de bezoekers aan dat ze in de Nijmeegse nachtcultuur voldoende mensen tegenkomen met wie ze zich verbonden voelen (71%).
- Veruit de meest gekozen woorden om de nachtcultuur van Nijmegen te omschrijven zijn 'gezellig', 'toegankelijk' en 'gemoedelijk'. Weinig aangevinkt zijn 'plat', 'saai', 'elitair', 'rauw', 'spannend' en 'braaf' (door 3 tot 7% van alle bezoekers).
- De meeste genoemde wensen zijn meer aanbod voor doelgroepen boven de studentenleeftijd (25+, 30+, 40+, 50+) en meer (bijzondere, creatieve, vernieuwende)

locaties. Bij dat tweede punt is vaak genoemd dat er een aantal interessante locaties verdwenen is, zoals Brebl en Hubert. Meer wensen staan in een overzicht op [pagina 15](#).

Veiligheidsbeleving in de Nijmeegse nachtcultuur

- Ruim zestig procent van de bezoekers voelt zich in de Nijmeegse nachtcultuur nooit onveilig, circa een derde voelt zich er 'soms' onveilig, 3% 'regelmatig' en 1% 'vaak'. Bij bezoekers met een LHBTI+-identiteit en vrouwen komen onveiligheidsgevoelens in de Nijmeegse nachtcultuur meer dan gemiddeld voor.
- De meest genoemde redenen voor de onveiligheidsgevoelens van bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur zijn: seksuele intimidatie (8% van de bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur voelt zich er wel eens onveilig én noemt seksuele intimidatie als een reden daarvoor), agressie of een agressieve, dreigende sfeer (8%) en alcohol-en/of -drugsgebruik (7%). Op [pagina 18](#) staat een overzicht van de meest genoemde redenen.

Bezoek nachtcultuur elders

- Naar schatting 3% van de volwassen Nijmegenaren bezoekt maandelijks of wekelijks nachtcultuur buiten Nijmegen. Daarnaast doet circa 40% dat 1 of enkele keren per jaar. Amsterdam wordt het meest bezocht, gevolgd door Utrecht en Arnhem.
- Relatief veel bezoekers van nachtcultuur in Berlijn (76%), Rotterdam (55%) en Amsterdam (44%) vinden dat de nachtcultuur daar interessanter is dan in Nijmegen. Veruit de meest genoemde reden daarvoor is dat het aanbod groter, breder of meer divers is, gevolgd door dat er meer (interessante) locaties voor nachtcultuur zijn. Daarbij wordt vaker opgemerkt dat het logisch is dat grote steden een groter nachtcultuuraanbod hebben en dat men niet ontevreden is over wat Nijmegen te bieden heeft. Op [pagina 21](#) staat een overzicht met de meest genoemde redenen waarom men de nachtcultuur elders interessanter vindt dan in Nijmegen.
- Van de bezoekers van nachtcultuur in Arnhem en enkele steden in Noord-Brabant vindt een relatief klein deel dat de nachtcultuur daar interessanter is dan in Nijmegen (10 of ruim 10%).

Inleiding

In het coalitieakkoord 2022-2026 'Ons Nijmegen, Stad van iedereen' is opgenomen dat de gemeente een nachtvisie gaat ontwikkelen. In de 'Startnotitie Nachtvisie Nijmegen', die in mei 2023 is vastgesteld, staat dat de nachtvisie in gesprek en samen met de stad gemaakt wordt.

Voor het ophalen van informatie uit de stad en met de stad is een participatietraject opgezet. Onderdeel daarvan is het uitvoeren van een peiling over de nachtcultuur, zowel onder leden van het Nijmeegse stadspanel als onder via contactpersonen, flyers en sociale media te benaderen personen.

Met de peiling willen we antwoord krijgen op de volgende vragen:

- Hoeveel Nijmegenaren maken naar schatting gebruik van de Nijmeegse nachtcultuur?
- Van wat voor soort nachtcultuur maken ze gebruik en wat zijn de belangrijkste redenen om de Nijmeegse nachtcultuur te bezoeken?
- Hoe denken bezoekers en niet-bezoekers in het algemeen over de Nijmeegse nachtcultuur?
- Welke beelden hebben de bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur over het aanbod en hoe voelt het om de Nijmeegse nachtcultuur te bezoeken?
- Hoe typeren de bezoekers de Nijmeegse nachtcultuur?
- Welke wensen hebben bezoekers ten aanzien van de nachtcultuur? Lopen ze bij het bezoeken van de nachtcultuur tegen bepaalde knelpunten aan?
- Hoe ervaren de bezoekers de veiligheid in de Nijmeegse nachtcultuur?
- Hoeveel Nijmegenaren maken naar schatting gebruik van nachtcultuur buiten Nijmegen?
- Waar vindt men de nachtcultuur interessanter dan in Nijmegen en waarom vindt men dat?

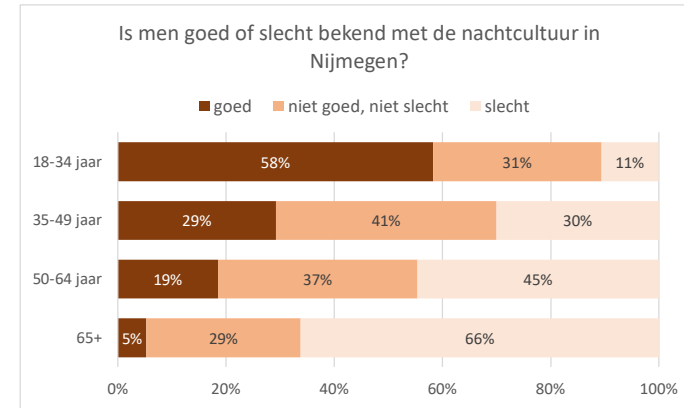
De peiling is eind december 2023 van start gegaan en liep door tot half januari 2024.

- Aan de peiling hebben 1.471 Stadspanelleden deelgenomen. Circa de helft daarvan is geen bezoeker van de Nijmeegse nachtcultuur.
- Daarnaast hebben via contactpersonen, flyers en sociale media 763 personen de vragenlijst ingevuld, van wie er 122 niet in Nijmegen wonen. De meeste van die 763 personen zijn bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur.
- In totaal heeft een aanzienlijk aantal van 2.234 personen aan de peiling deelgenomen, onder wie 1.454 bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur.

In de vragenlijst is uitgelegd wat de gemeente onder nachtcultuur verstaat: "Bij nachtcultuur gaat het om alles rondom muziekpodia, clubs, horecagelegenheden, dancefestivals en andere plekken waar tussen 22.00 en 06.00 uur cultuur geprogrammeerd wordt (bijvoorbeeld optredens van DJ's of bands). Festivals, die eerder beginnen maar na 22:00 uur nog doorlopen, rekenen we ook tot de nachtcultuur."

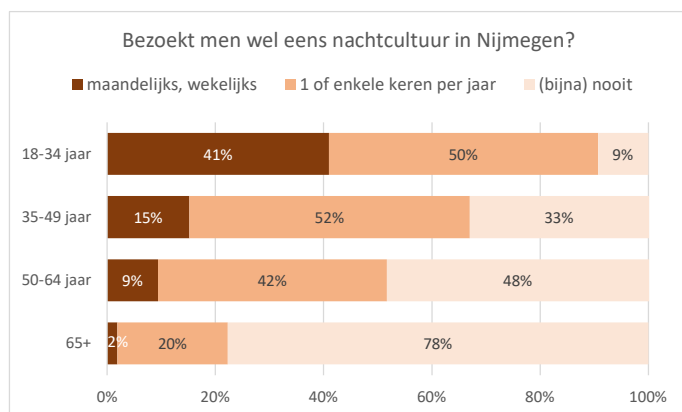
Bekendheid met en bezoek van de nachtcultuur in Nijmegen

Aan het begin van de vragenlijst is eerst uitgelegd wat de gemeente onder nachtcultuur verstaat. Daarna is gevraagd of men goed of slecht bekend is met de nachtcultuur in Nijmegen.

De antwoorden van de respondenten uit het Stadspanel laten zien dat de bekendheid van de nachtcultuur afneemt naarmate de leeftijd toeneemt. Van de 18-34-jarigen is 58% er goed mee bekend. Dit percentage loopt af naar 5% bij de 65-plussers.

Gevraagd is of men wel eens nachtcultuur in Nijmegen bezoekt en zo ja, hoe vaak. De antwoorden van de respondenten uit het Stadspanel geven een indicatie voor hoeveel Nijmegenaren de Nijmeegse nachtcultuur bezoeken. Daarvoor hebben we de uitkomsten naar leeftijd gewogen, waardoor de verdeling naar leeftijd voor de Stadspanelrespondenten overeenkomt met de verdeling naar leeftijd voor alle volwassen Nijmegenaren. Naar schatting 1 op de 5 volwassen Nijmegenaren bezoekt de Nijmeegse nachtcultuur maandelijks of wekelijks. Daarnaast bezoekt ruim 40% deze 1 of enkele keren per jaar.

Van de 18-34-jarigen bezoekt 41% maandelijks of wekelijks de Nijmeegse nachtcultuur. Dit percentage loopt af tot 2% bij de 65-plussers. Als we ook de minder frequente bezoekers (1 of enkele keren per jaar) meerekenen, zien we dat 91% van de 18-34-jarigen de Nijmeegse nachtcultuur bezoekt. Dit percentage loopt af tot 22% bij de 65-plussers.

Behalve 1.471 Stadspanelleden hebben ook 763 niet-Stadspanelleden de vragenlijst ingevuld. Die laatste groep bestaat voornamelijk uit personen die de Nijmeegse nachtcultuur bezoeken. Van de in totaal 2.234 respondenten bezoeken er 1.454 de Nijmeegse nachtcultuur (1 of enkele keren per jaar, maandelijks of wekelijks). Aan de bezoekers is gevraagd wat voor soort nachtcultuur in Nijmegen ze bezoeken. In de onderstaande tabel staan de antwoorden, waarbij onderscheid gemaakt is naar leeftijd. Verder is er bij de 18-34-jarigen onderscheid gemaakt tussen studenten en niet-studenten.

	18-34 jaar student	18-34 jaar niet-student	35-49 jaar	50-64 jaar	65+	totaal
nachtcultuur in Doornroosje, Merleyn	84%	86%	76%	71%	52%	77%
nachtcultuur in horecagelegenheid	72%	72%	66%	52%	37%	64%
dancefestival	75%	78%	45%	18%	8%	51%
nachtcultuur in club	91%	71%	37%	13%	7%	49%
nachtcultuur in ander cultureel podium	12%	22%	26%	28%	27%	23%
kuntnacht	15%	23%	24%	24%	39%	23%
anders	2%	6%	13%	18%	19%	10%

- Van de 18-34-jarige bezoekers bezoekt een ruime meerderheid nachtcultuur in Doornroosje/Merleyn, horecagelegenheden en clubs en ook dancefestivals. Het bezoeken van clubs is vooral door de studenten veel genoemd.
- Van de 35-49-jarige bezoekers bezoekt een meerderheid nachtcultuur in Doornroosje/Merleyn en horecagelegenheden. Ook dancefestivals (45%) en nachtcultuur in clubs (37%) worden veel door deze groep genoemd.

- Bij de 50-49-jarige bezoekers staan nachtcultuur in Doornroosje/Merleyn en andere horecagelegenheden bovenaan, gevolgd door nachtcultuur in andere culturele podia en de kuntnacht.
- Bij de bezoekers van 65 jaar en ouder staat nachtcultuur in Doornroosje/Merleyn bovenaan, gevolgd door de kuntnacht en nachtcultuur in horecagelegenheden en andere culturele podia.

Bij 'nachtcultuur in een ander cultureel podium' zijn de volgende plekken relatief veel genoemd: Brebl, Hubert, Vasim, Waalhalla, De Vereniging, de Stadsschouwburg, de Lindenberg en LUX. Bij 'anders' is vaak "Vierdaagsefeesten" genoteerd.

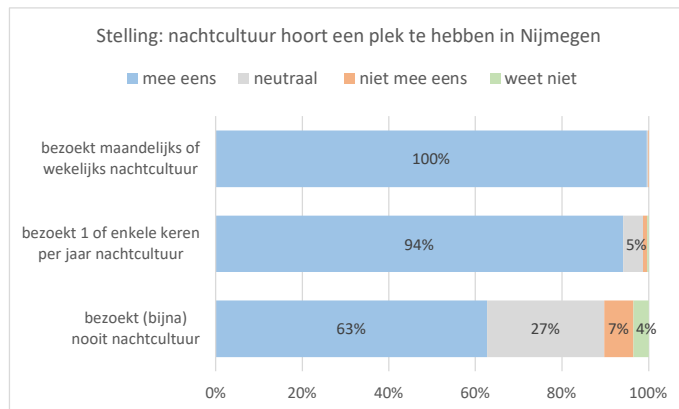
De bezoekers van nachtcultuur in Nijmegen is ook gevraagd wat voor hen de drie belangrijkste redenen zijn om nachtcultuur in Nijmegen te bezoeken. Men kon kiezen uit elf redenen en men mocht ook een andere (niet in de vragenlijst genoemd) reden invullen.

	18-34 jaar student	18-34 jaar niet-student	35-49 jaar	50-64 jaar	65+	totaal
dansen/feesten	83%	81%	66%	57%	33%	68%
sociale contacten	72%	69%	61%	57%	48%	63%
mijn favoriete artiesten/DJ's zien	23%	32%	36%	38%	33%	33%
uitlaatklep	42%	39%	35%	20%	13%	32%
ontsnappen aan de dagelijkse sleur	29%	26%	23%	21%	21%	25%
nieuwe muziek ontdekken	8%	14%	27%	28%	48%	22%
mensen zoals ik ontmoeten	7%	11%	13%	19%	16%	13%
middelengebruik (drank/drugs)	19%	8%	6%	4%	1%	8%
mensen die anders zijn ontmoeten	2%	4%	6%	4%	9%	5%
mezelf ontdekken	5%	4%	1%	2%	0%	3%
me veilig voelen	0%	0%	0%	1%	2%	1%
anders	1%	3%	1%	5%	7%	3%
weet niet	0%	0%	1%	2%	3%	1%

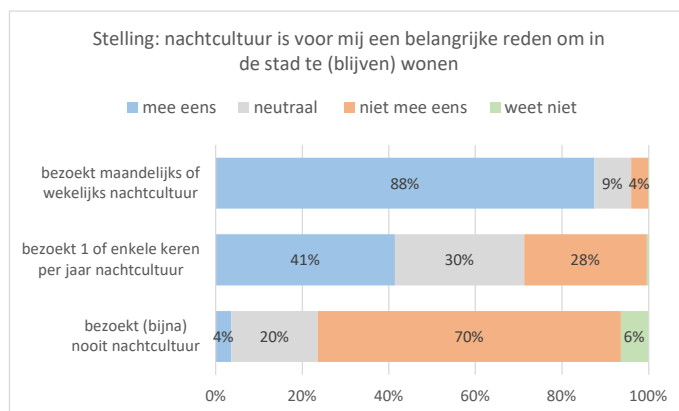
- Voor alle leeftijdscategorieën tot 65 jaar zijn 'dansen/feesten' en 'sociale contacten' de meeste genoemde redenen.
- De 18-34-jarigen noemen daarnaast ook: 'uitlaatklep', 'ontsnappen aan de dagelijkse sleur' en 'mijn favoriete artiesten/DJ's zien'. De studenten noemen vaker dan de overige 18-34-jarigen 'middelengebruik (drank/drugs)'.
- De 35-49-jarigen en de 50-64-jarigen noemen daarnaast ook: 'mijn favoriete artiesten/DJ's zien', 'uitlaatklep', 'nieuwe muziek ontdekken' en 'ontsnappen aan de dagelijkse sleur'.
- Bij de 65-plussers zijn 'sociale contacten' en 'nieuwe muziek ontdekken' de meeste genoemde redenen, gevolgd door 'mijn favoriete artiesten/DJ's zien' en 'dansen/feesten'.

Meningen van wel- en niet-bezoekers over de nachtcultuur

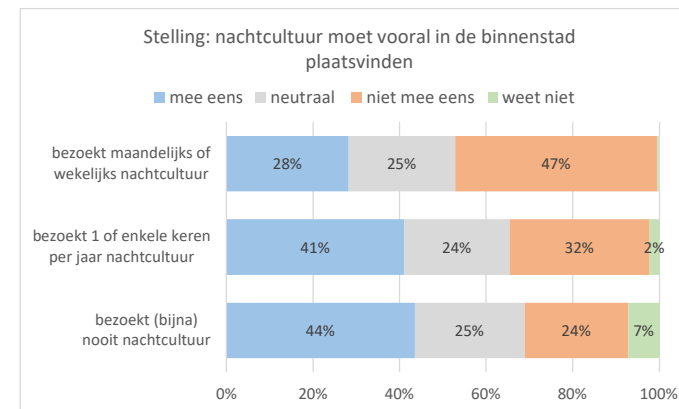
Aan alle 2.234 respondenten zijn zes stellingen over de Nijmeegse nachtcultuur voorgelegd. Hieronder zijn de antwoorden op die stellingen weergegeven, uitgesplitst naar hoe vaak men de Nijmeegse nachtcultuur bezoekt.

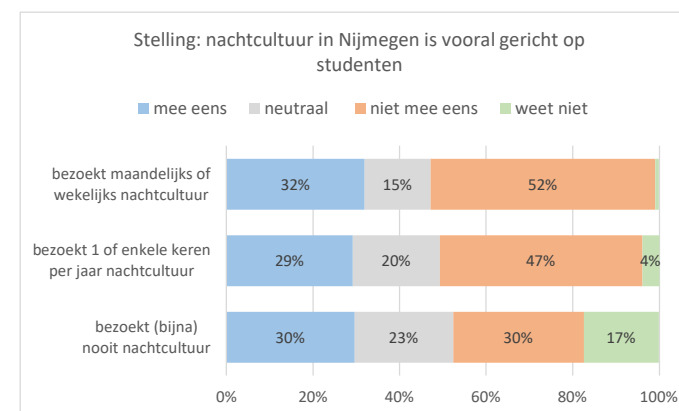
Bijna alle bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur vinden dat nachtcultuur een plek hoort te hebben in Nijmegen. Ook van de niet-bezoekers is een meerderheid (63%) die mening toegedaan; een relatief kleine groep niet-bezoekers vindt dat nachtcultuur geen plek hoort te hebben in Nijmegen (7%).

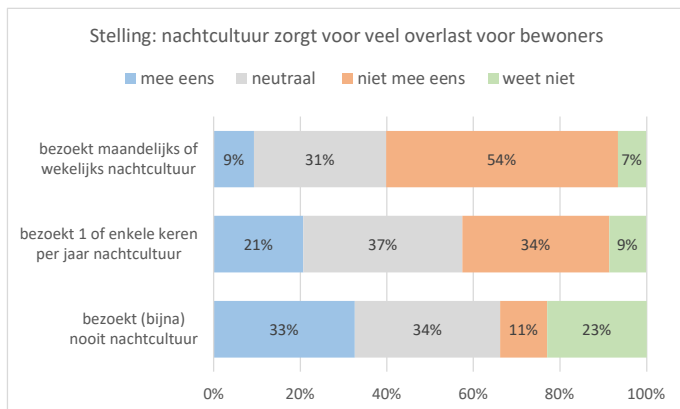
Voor een ruime meerderheid van de Nijmegenaren, die maandelijks of wekelijks de Nijmeegse nachtcultuur bezoeken (88%), is de nachtcultuur een belangrijke reden om in de stad te (blijven) wonen. Bij de Nijmegenaren, die de Nijmeegse nachtcultuur minder vaak bezoeken (1 of enkele keren per jaar), geldt dit voor 41%.

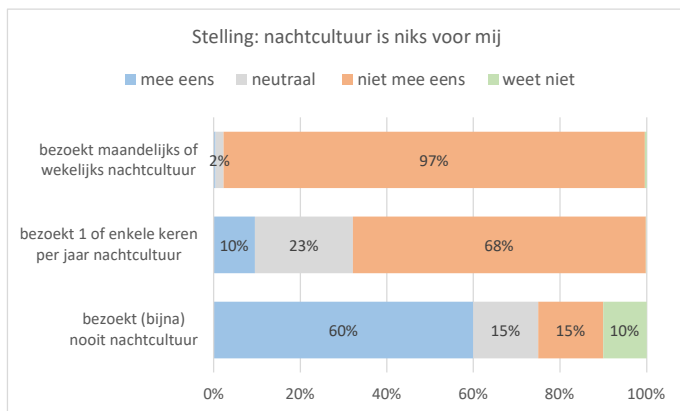
Van de frequente bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur vindt 28% dat de nachtcultuur vooral in de binnenstad moet plaatsvinden; een grotere percentage van de frequente bezoekers (47%) is het daar niet mee eens. Van de minder frequente bezoekers vindt 41% dat de nachtcultuur vooral in de binnenstad moet plaatsvinden en is 32% de tegenovergestelde mening toegedaan. En van de niet-bezoekers vindt 44% dat de nachtcultuur vooral in de binnenstad moet plaatsvinden en is 24% de tegenovergestelde mening toegedaan.

Circa de helft van de bezoekers is het niet eens met de stelling dat de nachtcultuur vooral op studenten gericht is; een lager percentage van circa 30% is het daar wel mee eens. Bij de niet-bezoekers zijn de meningen gelijkmatig verdeeld (30% 'eens' en 30% 'oneens').

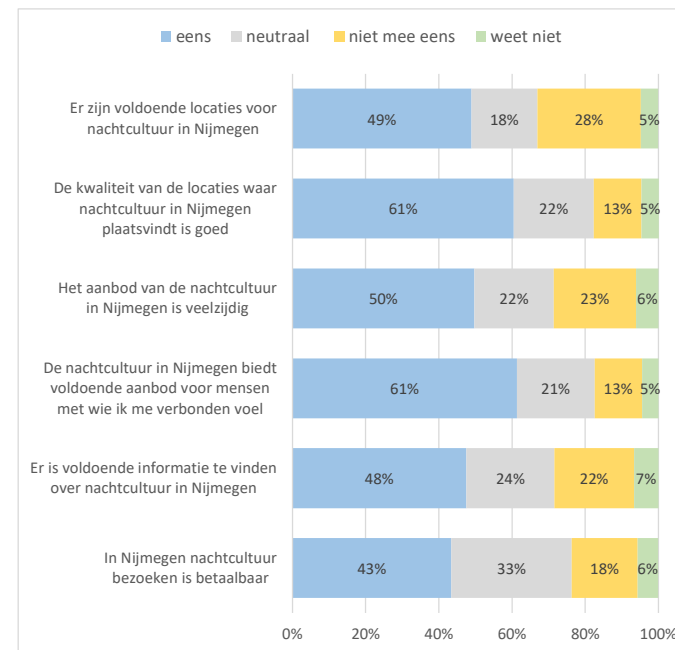
Van de niet-bezoekers is 33% het eens met de stelling dat nachtcultuur voor veel overlast voor bewoners zorgt; 11% vindt dat dat niet het geval is. De rest van de niet-bezoekers heeft hier geen uitgesproken mening over (34% 'neutraal' en 23% 'weet niet'). Van de in Nijmegen-Centrum woonachtige respondenten, die de nachtcultuur niet frequent bezoeken, geeft circa de helft aan dat de nachtcultuur voor veel overlast voor bewoners zorgt.

Zestig procent van de niet-bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur is het eens met de stelling dat de nachtcultuur niks voor hen is; 15% is het hier niet mee eens. De rest van de niet-bezoekers heeft hier geen uitgesproken mening over ('neutraal' of 'weet niet').

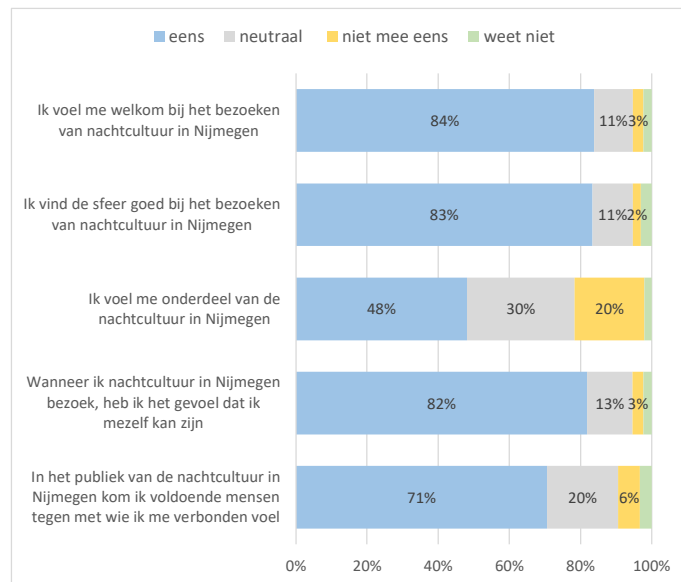
Beelden van bezoekers over de nachtcultuur in Nijmegen

Aan de bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur zijn zes stellingen over het aanbod voorgelegd. Bij alle stellingen is de groep met een positief oordeel duidelijk groter dan de groep met een negatief oordeel (zie figuur hieronder).

- Bijna de helft van de bezoekers vindt dat er voldoende locaties voor nachtcultuur zijn, 28% vindt van niet (rest 'neutraal' of 'weet niet').
- Ruim zestig procent van de bezoeker vindt de kwaliteit van de locaties waar nachtcultuur in Nijmegen plaatsvindt goed, 13% vindt van niet.
- De helft van de bezoekers vindt dat het aanbod van de nachtcultuur in Nijmegen veelzijdig is, 23% vindt van niet.
- Ruim zestig procent vindt dat de nachtcultuur voldoende aanbod biedt voor mensen met wie men zich verbonden voelt, 13% vindt van niet.
- Bijna de helft van de bezoekers vindt dat er voldoende informatie te vinden is over de nachtcultuur in Nijmegen, 22% vindt van niet.
- 43% van de bezoekers vindt dat in Nijmegen nachtcultuur bezoeken betaalbaar is, 18% vindt van niet.

Ook zijn stellingen voorgelegd over hoe men zich voelt tijdens het bezoeken van de Nijmeegse nachtcultuur.

- Voor ruim tachtig procent van de bezoekers geldt dat men zich welkom voelt, dat men de sfeer goed vindt, dat men het gevoel heeft zichzelf te kunnen zijn in de Nijmeegse nachtcultuur. Ook geeft een meerderheid van de bezoekers aan dat ze in de Nijmeegse nachtcultuur voldoende mensen tegenkomen met wie ze zich verbonden voelen (71%).
- Bijna de helft voelt zich onderdeel van de Nijmeegse nachtcultuur, 20% voelt zich er geen onderdeel van (rest 'neutraal' of 'weet niet'). Bij deze stelling verschillen de uitkomsten sterk naar leeftijd. Naarmate de leeftijd van de bezoekers toeneemt, wordt het aandeel dat zich onderdeel van de nachtcultuur voelt kleiner: 68% van de 18-34-jarigen, 42% van de 35-49-jarigen, 28% van de 50-64-jarigen en 11% van de 65-plussers.

Aan de bezoekers is gevraagd welke woorden ze zouden gebruiken om nachtcultuur in Nijmegen te omschrijven. Men mocht drie woorden kiezen uit een lijst van elf en men mocht ook een ander (niet in de vragenlijst genoemd) woord invullen.

	18-34 jaar student	18-34 jaar niet-student	35-49 jaar	50-64 jaar	65+	totaal
gezellig	86%	79%	77%	67%	49%	74%
toegankelijk	61%	54%	47%	44%	46%	50%
gemoedelijk	30%	39%	43%	35%	38%	38%
inspirerend	14%	13%	14%	21%	24%	16%
eenzijdig	16%	18%	13%	12%	8%	15%
verrassend	13%	6%	8%	11%	22%	11%
vernieuwend	12%	8%	7%	9%	9%	9%
braaf	4%	8%	12%	3%	4%	7%
spannend	11%	7%	3%	5%	4%	6%
rauw	6%	8%	5%	4%	2%	5%
elitair	2%	4%	3%	3%	2%	3%
saai	2%	4%	4%	2%	2%	3%
plat	1%	5%	3%	4%	3%	3%
anders	7%	8%	7%	5%	7%	7%
weet niet	2%	2%	4%	7%	8%	4%

- Voor alle leeftijdscategorieën geldt dat de top drie van de meest aangevinkte woorden om de Nijmeegse nachtcultuur te omschrijven bestaat uit 'gezellig', 'toegankelijk' en 'gemoedelijk'.
- Verder noemen bezoekers van 65 jaar en ouder relatief vaak 'inspirerend' en 'verrassend'.
- Weinig aangevinkt zijn 'plat', 'saai', 'elitair', 'rauw', 'spannend' en 'braaf' (door 3 tot 7% van alle bezoekers).
- Ook 'vernieuwend' en 'verrassend' zijn niet veel aangevinkt (door 9 tot 11% van alle bezoekers).

Aan de bezoekers is gevraagd wat er ontbreekt aan de huidige nachtcultuur in Nijmegen en of men als bezoeker van de nachtcultuur wel eens tegen een knelpunt aanloopt.

De meest genoemde wensen bij die vraag zijn:

- Meer aanbod voor doelgroepen boven de studentenleeftijd (25+, 30+, 40+, 50+) (door 10% van de bezoekers genoemd).
- Meer (bijzondere, creatieve, vernieuwende) locaties; er zijn meer interessante locaties verdwenen, zoals Brebl en Hubert (9%).
- Meer (nacht)clubs, een grote nachtclub erbij (3%).
- Meer locaties waar je kunt dansen (2%). Dit is veelal genoemd in combinatie met de behoefte aan aanbod voor doelgroepen boven de studentenleeftijd.
- Een rauw aanbod (op een industriële locatie) (1%).
- Een club voor elektronische muziek (1%).
- Meer aanbod voor personen met een LHBTI+-identiteit (1%).
- Activiteiten (bijvoorbeeld dansavonden) die eerder van start gaan en vroeger zijn afgelopen (1%).
- Ruimere openingstijden (hele nacht open) (1%).
- Een aanbod van culturele voorstellingen op latere tijdstippen (1%).
- Meer kleinere locaties, cafés waar bands optreden (1%).

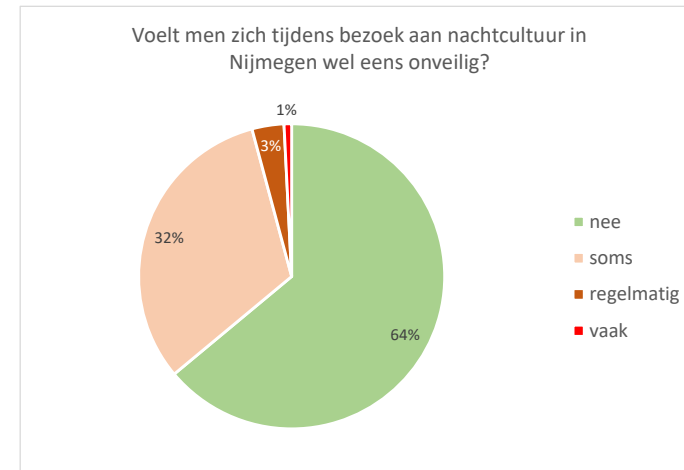
- Meer (bruine) cafés (on te borrelen) (1%).
- Meer aanbod buiten het centrum (1%).
- Meer, betere informatie over het aanbod (1%).

De meest genoemde knelpunten zijn:

- Geen mogelijkheden om 's nachts met het openbaar vervoer te reizen (3%).
- Een eenzijdig muziekaanbod (bijvoorbeeld te veel mainstream of te veel elektronische muziek) (3%).
- Te duur (onder meer de ticketprijzen van festivals) (2%).
- Te veel hetzelfde type horeca (in de Molenstraat) (1%).
- Drugs- en/of drankoverlast (1%).
- Onveiligheid, te weinig politiecontrole/handhaving (1%).

Veiligheidsbeleving in de Nijmeegse nachtcultuur

Aan de bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur is gevraagd of men zich tijdens het bezoek wel eens onveilig voelt.

Ruim zestig procent van de bezoekers voelt zich in de Nijmeegse nachtcultuur nooit onveilig, circa een derde voelt zich er 'soms' onveilig, 3% 'regelmatig' en 1% 'vaak'.

Bij bezoekers met een LHBTI+-identiteit komen onveiligheidsgevoelens in de Nijmeegse nachtcultuur meer dan gemiddeld voor: bij 50% 'soms' en bij 8% 'regelmatig' of 'vaak'. Ook bij vrouwen komen onveiligheidsgevoelens in de Nijmeegse nachtcultuur relatief vaak voor: bij 42% 'soms' en bij 5% 'regelmatig' of 'vaak'. Van de mannen voelt 24% zich er 'soms' onveilig en 2% 'regelmatig' of 'vaak'.

Gevraagd is naar de redenen voor de onveiligheidsgevoelens. Hieronder is weergegeven door hoeveel procent van alle bezoekers de verschillende redenen zijn genoemd.

De meest genoemde redenen voor de onveiligheidsgevoelens van bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur zijn:

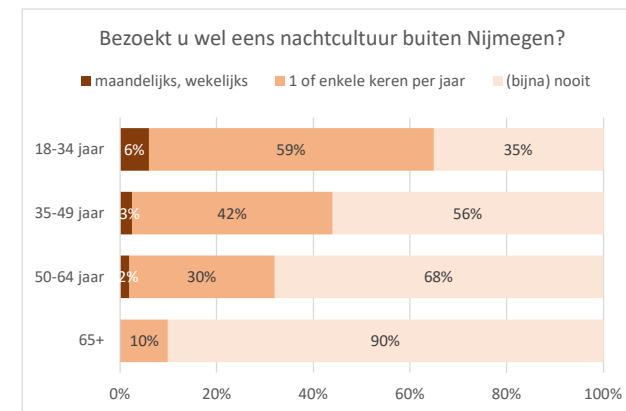
- Seksuele intimidatie (8% van de bezoekers van de Nijmeegse nachtcultuur voelt zich er wel eens onveilig én noemt seksuele intimidatie als een reden daarvoor). De volgende antwoorden zijn hierbij meegerekend: mannen die ongepast gedrag vertonen richting vrouwen; opdringerige mannen; mannen die je nafluiten, achtervolgen, op een vervelende manier aankijken, ongewenst aanraken of te dicht tegen je aan komen staan of dansen.
- Agressie of een agressieve, dreigende sfeer (8%).
- Alcohol- en/of -drugsgebruik (7%).

De meeste genoemde reden voor de **bezoekers met een LHBTI+-identiteit** is seksuele intimidatie (21% van de bezoekers met een LHBTI+-identiteit voelt zich wel eens onveilig in de Nijmeegse nachtcultuur én noemt seksuele intimidatie als een reden daarvoor). Ook onveiligheidsgevoelens samenhangend met de LHBTI+-identiteit (10%) en agressie of een agressieve/dreigende sfeer (9%) behoren tot de meest genoemde redenen door deze groep.

De meeste genoemde reden voor de **vrouwen, die het nachtleven bezoeken**, is seksuele intimidatie (16% van de vrouwen voelt zich in de Nijmeegse nachtcultuur wel eens onveilig én noemt seksuele intimidatie als een reden daarvoor). Ook alcohol- en/of -drugsgebruik (10%) en agressie of een agressieve/dreigende sfeer (7%) behoren tot de meest genoemde redenen door deze groep.

Bezoek van nachtcultuur buiten Nijmegen

Gevraagd is of men wel eens nachtcultuur buiten Nijmegen bezoekt en zo ja, hoe vaak. De antwoorden van de respondenten uit het Stadspanel geven een indicatie voor hoeveel Nijmegenaren nachtcultuur buiten Nijmegen bezoeken. Daarvoor hebben we de uitkomsten naar leeftijd gewogen, waardoor de verdeling naar leeftijd voor de Stadspanelrespondenten overeenkomt met de verdeling naar leeftijd voor alle volwassen Nijmegenaren. Naar schatting 3% van de volwassen Nijmegenaren bezoekt maandelijks of wekelijks nachtcultuur buiten Nijmegen. Daarnaast doet circa 40% dat 1 of enkele keren per jaar.

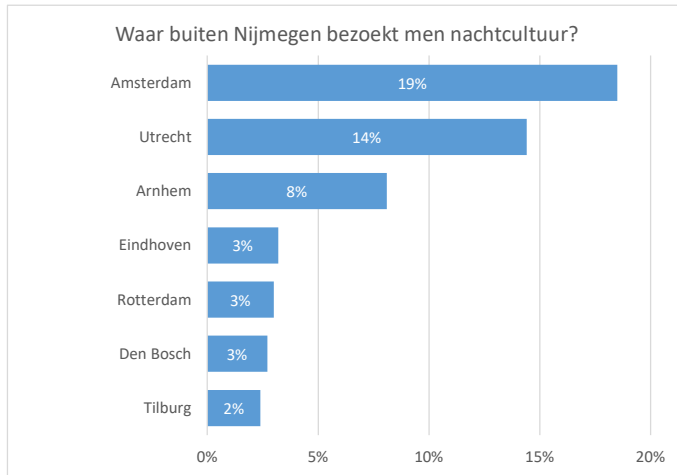

Van de 18-34-jarigen bezoekt 6% maandelijks of wekelijks nachtcultuur buiten Nijmegen. Dit percentage loopt af tot 0% bij de 65-plussers.

Als we ook de minder frequente bezoekers (1 of enkele keren per jaar) meerekenen, zien we dat 65% van de 18-34-jarigen nachtcultuur buiten Nijmegen bezoekt. Dit percentage loopt af tot 10% bij de 65-plussers.

Bijna alle personen die nachtcultuur buiten Nijmegen bezoeken, doen dat ook in Nijmegen.

Bij de vraag op welke plekken buiten Nijmegen men nachtcultuur bezoekt, zijn vooral plaatsnamen genoemd. Op basis van het naar leeftijd gewogen bestand hebben we geraamd hoeveel volwassen Nijmegenaren verschillende plaatsen buiten Nijmegen voor nachtcultuur bezoeken.

Amsterdam wordt het meest bezocht, door naar schatting 19% van de Nijmegenaren, gevolgd door Utrecht, Arnhem, enkele Brabantse steden en Rotterdam.

Behalve 1.471 Stadspanelleden hebben ook 763 niet-Stadspanelleden de vragenlijst ingevuld. Tot de in totaal 2.234 respondenten behoren 1.088 personen die nachtcultuur buiten Nijmegen bezoeken (1 of enkele keren per jaar, maandelijks of wekelijks). Behalve dat hen gevraagd is op welke plekken buiten Nijmegen men het vaakst nachtcultuur bezoekt, is hen ook gevraagd of er plekken buiten Nijmegen zijn waar men de nachtcultuur interessanter dan in Nijmegen vindt en zo ja, waarom dat zo is. Dit levert het volgende beeld op:

- Van de respondenten, die nachtcultuur in Berlijn en/of andere Duitse steden bezoeken, vindt driekwart de nachtcultuur daar interessanter dan in Nijmegen (het gaat hier vooral om Berlijn, ander Duitse steden zijn veel minder genoemd).
- Van de respondenten, die nachtcultuur in Rotterdam bezoeken, vindt ruim de helft de nachtcultuur daar interessanter dan in Nijmegen.
- Van de respondenten, die nachtcultuur in Amsterdam bezoeken, vindt 44% de nachtcultuur daar interessanter dan in Nijmegen.
- Van de respondenten, die nachtcultuur in Utrecht bezoeken, vindt 24% de nachtcultuur daar interessanter dan in Nijmegen.
- Van de respondenten, die nachtcultuur in steden in Noord-Brabant bezoeken vindt ruim 10% de nachtcultuur daar interessanter dan in Nijmegen.
- Van de respondenten, die nachtcultuur in Arnhem bezoeken, vindt 10% de nachtcultuur daar interessanter dan in Nijmegen.

Veruit de meeste genoemde reden waarom met de nachtcultuur elders interessanter vindt dan in Nijmegen is dat het aanbod groter, breder of meer divers is, gevolgd door dat er meer (interessante) locaties voor nachtcultuur zijn. Daarbij wordt vaker opgemerkt dat het logisch is dat grote steden een groter nachtculturaanbod hebben en dat men niet ontevreden is over wat Nijmegen te bieden heeft.

Andere zaken, die wat meer genoemd zijn (door 2 tot 4% van de personen die de nachtcultuur elders interessanter vinden), zijn de volgende:

- Meer aanbod voor leeftijdsgroepen boven de studentenleeftijd (25+, 30+, 40+, 50+).
- Een andere sfeer, cultuur, mentaliteit.
- Meer rauw aanbod.
- Meer alternatief, niche, underground aanbod.
- Ruimere openingstijden, hele nacht open.
- Een ander, interessanter, meer divers publiek.
- Creatiever, meer ruimte voor experimenten, meer vernieuwend.